

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Odaát vendég van.

Budapest, szeptember 1.

(K.) Mikor a palotának előkelő vendégei jönnek, az udvari traktusban lakó szegényebb rokonok becsukják az ablakokat. Irigy teremtés az ember s a nemzetek se jobbak. Mi, szegény magyar rokonok, sok mindent görbe szemmel nézünk, mert a szerencsésebb osztrák gögjét növeli. Irigyeljük tőle a királyt, aki többet van közöttük. Irigyeljük a király bőkezűségét, mely a szebb Bécsét még szebbé, a gazdag versenytársat még gazdagabbá teszi. Irigyeljük kifelé való szereplésének elsőbbségét, sőt majdnem kizárólagosságát, mert a külső világ jóformán csak Ausztriáról tud. Irigyeljük jobbik módját, iparának fejlettebb voltát, kereskedelmének felsőségét, nyelvének nagyobb földrészen való érthetőségét. Irigyeljük szerencsésjét. De ezt a mi állandó irigységünket takargatjuk s nem keressük mindenáron a torzsalkodást. Ha azonban még az előkelő vendég is ott áll meg a gazdagabb rokon portáján: hát becsukjuk az ablakokat, leeresztjük a zsalugátereket s azt hisszük, talán nincs is ott a vendég, mert mi nem akarjuk meglátni. Pedig nyilvánvaló igazságtalanság esik a vendégen. Mit tehet ő róla? De ilyenkor még a vendéget is meg tudnók szólni. Rosszul esik, hogy odaát van a palotában, ahová mi udvarlakok nem mehetünk. S az egyetlen császári vendég, akit ünnepeleltünk — de ugy, hogy máig se felejtettük — Vilmos császár volt. Bezzeg akkor megnyitlák az ablakok, de még a szívek is!

Ne csudálkozzék tehát senki a nagyvilági szemlélők közül, hogy Magyarország nem gyujt örömtüzeket, mikor Edvárd király a magyar-osztrák monarchia uralkodójának vendége. Nagyon tudnánk mi lelkesedni ugyanezért a

királyért, ha a mi uralkodónk volna nála vendégségben, vagy ő tett volna még egy lépést tovább, innenkerülve a Lajtán. A hőség forrása nekünk az angol király s bennünk is nagy a képesség a hőség befogadására, de Bécs nekünk átkozottul rossz hővezető. Ha a nap nem a semleges magasságban, hanem Bécsben állna: mi magyarok alighanem mindig bundában járnánk. Nem tudunk fölmelegedni, hiába no, azon, ami Bécsből akar hevíteni. S csakis ez az oka, ha Magyarország meglehetősen hidegnek és közömbösnek testszik, holott rendes vendégszeretetén és a politikai belátáson felül egy kicsit a kíváncsiság is birizgálja, mert hiszen az angol király még velszi herceg korában nagyon népszerű vendége volt a mi hazánknak. Ma is szeretjük, kíváncsiak is vagyunk rá, azt is át tudjuk érezni, mekkora jelentősége van látogatásának, de itt hátul az udvari traktusban fáj nekünk, hogy a palotát tette fényesebbé. Bármerre járna, otthon vagy idegen uralkodók udvarán: szeretettel kisérnők lépteit. De a Hofburgtól egy kicsit irigyeljük, mert onnan már csak egy ugrás Buda s ez a mi szép királyi palotánk mégsem látja. S talán őszintébb szeretet van a mi neheztelésünkben, mint mások ünneplésében. Az fáj, hogy nem mihozzánk jött. A gyorsvonat nem tehet róla, hogy melyik állomásnál van megállóhelye, de ahol nem áll meg, csak elhalad, ott megirigylik a szerencsésebb állomástól.

S aztán van még valami, ami nem engedi az udvari traktus ablakait megnyitni. Odaát a főépületben talán nem sok szeretettel beszélnek a vendég előtt a kevésbé módos rokonságról. Talán nem dicsekednek vele, agyon is hallgatják. Ki beszél az angol királynak Magyarországról? És mit beszél, ha beszél? Edvárd király, emlegetik a tele-

grammok, szóhozotta magánbeszélgetés közben a magyarokat és sóhajtott a tizenöt esztendő elmúltán, amióta nem járt Magyarországon. Az ifjúság eltűnését, a maga valószínűleg kedves emlékeit fátyolozta el egy sóhajtással. Így is kedves nekünk az ő szava, sóhajtása. De mondta-e neki valaki, hogy azokért a szép emlékekért is érdemes volna még egyszer eljönnie magyar földre, noha talán fájdalmas volna neki ez a látogatás, mint a szász fejedelemé, aki még egyszer ellátogatott a heidelbergi diákok közé, mert ott volt először szerelmes? Sejtésünk van, hogy a magyar levegőnek nem igen volt ékesen szóló dicsőítője Edvárd környezetében. A nagy vendéglátás rendjén nem sokat hallott rólunk és ha hallott, azt a dicséretet aligha jegyeznők fel a magyar kuriák kapujára. S ez is egyik oka, hogy Magyarországon váratlanul elfogyott a tűz, mikor a népszerű Edvárd odaát van vendégségben. Van az emberekben s a nemzetekben is valami dacos büszkeség, hogy éppen akkor szegik merevben hátra a nyakukat, ha sejtik, hogy rosszat beszéltek róluk. S van nekünk némi okunk, hogy ezt a föltevést ne ejtsük el egészen. A két felköszöntő között, melylyel egymást a két uralkodó kölcsönösen megtisztelte, látunk egy nagy szakadékot. Mi az? Ferenc József beszélt arról a barátságról, mely *házainkat és országainkat* összefűzte — Edvárd király csak arról beszélt, hogy régi kapcsok fűzik *ő fel-sége házához és családjához*. Az országok kies-tek a felköszöntőből. Szinte ugy fest, mintha azt mondták volna a Hofburgban: „a monarchia országai, jobb azokról nem beszélni!” Ami hiszen igaz, de mégis jellemző.

Odaát vendég van! Beszélünk róla s a szavak hidegebbek, mint az érzés, melyből fakadnak. Lépjén csak ki a Hofburgból, s ha

TÁRCA

Betűk.

Hova nem hallatszák az emberi hang,
Itt állok a szikla kopár tetején.
Lágy, messzeható dal a völgyi harang
A fölleg alól idesírva felém.

Nyugaton leborulva kialszik a nap.
Sügármadarak repülő hada száll, száll,
Éz megpíhen, az tova kél hamarabb;
Most hűny el utólja a sziklahatárnál.

A szél, a magános, döbbenve hal el,
Sóhajtani sem mer a bércfok.
S szól Isten, a csönd fejedelme: — Jövel,
Szállj fel. Leborulni mi kész ott?

Ugy-e bár, te megérezd az én közelem
S lelked felujjongani nem ér?
A csönd közepette beszélhetsz velem, —
De megértesz-e engemet, ember?

Főlirom nevemet. Ez a bére a betűm.
Kikiáltom. Az orkán a hangom.
Éz az, mi vakítva szemedbe tűn
Az égen, a bércen, a hanton.

S nem tudja megérteni a te szemed,
Olvasni se tudja az ember —
Azért itt élek a csönd közepett,
Amely nevemet sugdossa neked
Mély, isteni szent szerelemmel.

Váradi Antal.

Zöld János.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Thury Zoltán.

A befolyásos nagy politikusnál egy Nagy János nevezetű újságírórt jelentet be az inas. A politikus, már csak azért is, hogy a szolga lássa, hogy mennyire terhére vannak a zsurnaliszták, fanyarul mosolygott és sóhajtva mondta: hát jöjjön. Ezek a befolyásos politikusok az újság nélkül kisebb tényezők volnának, mint a számok elé írott zérus, de azért szeretnék elhitetni a világgal, hogy ők tartják el a sajtót. Az inaséppen csak egy kicsit elmosolyodott a pillái alatt, amikor kiment s nyitva hagyta maga után az ajtót, beboosította Nagy Jánost. — Ez a Nagy János nevezetű újságíró még nem érett meg eléggé az aszfaltra. Vidéken volt s miután a lapját kisajátította a kormány, fejébe csapta a kalapját s távozott a redakcióból. Azt mondták akkor odalélen a kollégái, hogy dehogy Nagy, inkább egészen Zöld János. Tudniillik mert faryagatlan volt és önértetes. Feljött Pestre. Előbb egyedül, aztán amikor egyszer ugy volt, hogy kilitás ki-nálkozott arra, hogy majd esetleg bejut egy laphoz, folhozta az asszonyt is meg a gyerekeket. Rengeteget nélkülöztek azóta. Nagy János olyan irásokkal szaladta be a redakciókat, amiket soronkint kellett volna megfizetni másnap, ha megjelentek volna az újságban. Azonban nem jelentek meg. Nagy János mindent később tudott meg, mint mások, s ilyenformán a hírei nem voltak használhatók. Kopott volt, a felesége minden reggel összeöltögette a ruháját, ahol szétmálolt rajta a varrás. Az egyetlen ruhát — s a cipőjének a talpa mellett olyan csinos foltok voltak, amikre azt szokta mondani a suszter, hogy: alig venni észre. Hogy még

súlyosabb legyen a kis embernek ebben a nagy forgatagban igazán szóra se érdemes gondja, némely vidéki fiskális kiszagolta, hogy merre vette az utját, s ezeknek a fölkerésze pesti ügyvédek arra vállalkoztak, hogy régi követeléseket hajtanak be rajta. Rengeteg szaladgálásba került ez ideig fenntartani utjában a katasztrófát, ami a két szobára való butort fenyegette. S már nem is lett volna képes a további ellentállásra, amikor egyszerre kibújt a földből egy új gomba. Egy újság. Nagy János birtokba vett egy széklet egy poros, sör- meg tintafoltokkal vegyesen kipittyogtetett íróasztal mellett s most már fizetése is volt, meg mellékesen is keresethet volna. Ami igazán nem értett volna, mert miután állásban volt, friss energiával rohanták meg az ügyvédek.

A kegyelmes ur érdeklődéssel nézte meg, amikor bement, s mivelhogy — ugylátszik — jó ember volt valahol a szive mellyén a nagy politika alatt, részvétellel mosolygott rá a szeretetörköv fekete kabátára. Azonban leultette, eléje tette a szivaroskatulyát s biztatva szólott:

— Hát mivel szolgálhatok, kedves ur...? Ugy mutatta azonban egy kicsit pajkosan, hogy ugyis tudja, hogy miért jött. — Hát csak ki vele! Sok időm nincs, de amennyiben szolgálatára lehetek...

A fiu nagyon belesüppedt a székbe, hát inkább kiült egészen a szélére. Egy kicsit gondolkozott s aztán lassan mondani kezdte, hogy mért jött.

— Lapom, a Népügy...
— Mi? Már ilyen is van?

— Van. Egy kicsit bugyuta neve van neki, hanem ezt ne tessék az én rovásomra írni. Nincs részem benne. Tehát a lapom azért küldött kegyelmességedhez, hogy a véleményét, török-szakad...
— A kegyelmes ur belevágott a szavába.

— Török-szakad? Az csárda az uton, ahogy a

nem is fogunk sokat beszélni, szeretetünk kíséri Edvárd királyt, mihelyt csak király s nem Bécs vendége. Mert, újból ismétéljük, nem a vendég hágy hidegen, hanem a hely, ahol időzik, s az idő, amikor jött. Talán gyarlók vagyunk diplomatáknak, akik mindig és bárhol megtalálják a sztereotip mosolyt s örömtől tudnak mutatni akár is, ha tükön ülnek: de annál emberibb, természetesebb és becsületesebb a mi viselkedésünk. S aztán mi nem tükön, hanem egész szuronyerdőn ülünk. Pogányul kellemetlen helyzetet, melyben minket az angol király látogatása talált. Kilenvedik hónapja vagyunk hajban egymással s mindvalamennyien Ausztriával. Nemzeti küzdelem folyik, melyet odaát forradalmi színpadon mondanak és gunyval, konokszóval, vak gyűlölettel akarnak elfojtani. A gazdagabb rokon sokalja a szegényebbek módját s addig kótorozott a zsebében, míg már a bőrért is kezdi leszedni. Megállt a mi világunk, csak az ő kíméletlenségük nem áll meg egy pillanatra sem. S mikor szóval, tollal, szenvedélyekkel sebezük, vágjuk és marcangoljuk egymást: akkor állít be a vendég. Az osztrák fogadja és mosolyog. De az ördög tud ilyenkor mosolyogni. A mi kezünk, mi tagadás benne, most is öklöbe van gyűrődve. A vendég miatt? Neveltséges beszéd. A vendéget máskor fogjuk szeretni, most azonban — már csak bocsássá meg nekünk — ápoljuk tovább haragunkat, melyre ebben a harcban nagy, igen nagy szükségünk van . . .

BELFÖLD

Asz interparlamentáris konferencia. Az interparlamentáris konferenciát az idén Bécsben tartják meg. A konferencia szeptember hatodikától kilencedikéig tartja üléseit. A konferenciára gróf Apponyi Albert, amennyire a politikai viszonyok megengedik, elmegy. Ha akadályozva volna, úgy Berzeviczy Albert helyettesíti, aki nagyobb beszédet mond a konferencián. Bécsben a konferencia tiszteletére különféle ünnepség lesz. Vasárnap gróf Harrach ad nagy estét palotájában, az operában diszlocadás. fogadás a városházán és diszebb a Kontinental-szállóban. A magyar csoport a konferencia tagjait megkívívja Budapestre is, ahol a kirándulókat ünnepiesen fogadják és tiszteletükre estét rendeznek.

vasutállomástól a birtokomra megyek. Vagy török a tengely, vagy szakad az istráng s akkor aztán az ember bemegy a csárdába . . . Ezt a vállalatot csak így lehet fenntartani. Ezzel az uttal . . . Pedig nem is megyei. Hanem az államtól hiába kér az ember. Annak minden egyébre van pénze, de hogy a polgárok legalább eljussanak az otthonukba életveszedelem nélkül, hát az mellekes. Egyszer majd úgy kiütöttem a fejemmel a kocsifödélét, akkorát ugrottunk valami gödrön. S mi csoda bor! Már mint a csárdában . . . Rendel az ember. Nem bántja meg Jakabot, aki egyébképpen egész tisztességes ember. Afféle falusi zsidó, de csinos lánya van. Hallom, férjhez megy . . . Egyszer mégis hogy megréfaljam, hát kinyitva huztam ki a zsebémből az aszékememet hogy: nézze Jakab, kinyitott, olyan savanyu ez a löre. Egyszerű földes vagyok otthon, Cincinnatus, aki szánt-vet, ámbátor hogy itt se hanyagolom el az országban az ország földjét. Az az első . . . Barátom, ami ápol s eltakar, ámbátor, hogy minél később takarjon el, mert a sötétség rossz lehet. Bár még senki se akadt, aki hírt tudna mondani az úgynevezett utvilágról, amit egyébként én kétségbe se vonok, csak éppen hogy annyiban nebévényezek, hogy hát még ezideig éppen csak fölvevésre állanak rendelkezésünkre. Jóformán bölcseleti okok, hogy: ez azt mondja, az azt mondja, azonban hát ki tudna utánajárni az igazságnak . . . Ilyenformán ugyan kérdéses számunkra a mulandóság, bár én meg vagyok győződve . . . Mit gondol?

— Ez nekem mindegy. Engem a Néptgy . . .
— Csak legalább ne mondja a nevét! Borzasztó. Az író uraknak a laikusokat kellene megkérdezni, amikor egy lapnak vagy tesszem fel: egy regénynek címet adnak. Vagy a szindaraboknak például . . .

— Az egész más dolog.

— Dehogy. Az ember megnézi a firmát s aztán vagy bemegy a boltba, vagy nem. Ez éppen ilyen dolog kérem. Az efféle szimpla dolog nekem

A válság.

Budapest, szeptember 1.

Csütörtökön este jön vissza a király s addig a kibontakozás felé komoly lépés nem várható. Ebben a pillanatban az egész válság kimerül a legújabb sajtóháboruban, mely gróf Apponyi Albert érdekében Wekerle Sándor ellen megindult. Már tegnap megjegyeztük a *Hazánk* vehemens támadása alapján, hogy az Apponyi-barát sajtó féktelen haragra Wekerle diadalát sejteti. Ekkora féktelenség csak a felsülésében bizonyos táborok telik. Ma ez a látszat még nyert valószínűségben. Az egész vonalon megkezdődött a hadjárat, — nem, a hajsa Wekerle ellen. Az egyik este megjelenő újság *teruserű lefejtéséről, nagy és teruserű komplotról* beszél s egész nyíltan azt mondja, hogy a király előtt *licitáció* folyik, mert, az újság szerint, nagy tévedés azt hinni, hogy Apponyi és Wekerle egyet akarnak. Apponyi követeli a magyar vezényszó elismerését, Wekerle pedig azt nyíltan eljettette. Ez az újság végül *árulást* emleget s azt mondja, hogy a közvélemény kegyetlenül vissza fogja verni az *árulást*.

A *Hazánk*, mely tegnap az egész hajsa alaphangját megadta, ma szokása szerint összevonnja a vitorlákat és maga helyett megszólaltatja a *szabadelvűpárt egyik vezérénységét*, aki, az újság szerint, *Apponyi bizalmasa s körülötte csoportosul a szabadelvűpárt egy igen tekintélyes része*.

Ez a *vezérénység* következőképpen nyilatkozik:

Ő felsége itt időzése a válságos helyzetet nem változtatta. Most sem állunk közelebb a megoldáshoz, mint amakéülte. A király előtt megjelent politikusok mind csak saját nézetüknek adtak kifejezést és a király az általuk előadottakat is csak ezen szempontból mérlegelte. Tény az, hogy a király elé meghívottak egyike sem kapott megbízatást kabinetalakításra. Apponyi Albert grófot is igen szives fogadtatásban részesítette ő felsége, de megbízatást ő sem nyert, csak tájékozódást kívánt szerezni a király a válság megoldására nézve. Tudomásom szerint gróf Apponyi Albert a király előtt is fenntartotta a katonai kérdésben elfoglalt álláspontjára vonatkozólag a képviselőházban legutóbb tett nyilatkozatát. Apponyi ma is ugyanazokat az elveket vallja mint akkor. A magyar vezényszót illetőleg pedig véleménye az, amint én tudom, hogy *elismert bár, miszerint a vezényszó terén jelenleg változatlan bajos de viszont annak idővel megoldását jeltétlenül kívánatosnak tartja. E csebből szükségesnek tartaná a katonai tisztképzés terén oly reformokat, még pedig azonnali reformokat létesíteni, amelyek*

rövid idő múltán lehetővé tennék a hadsereget kellő magyar tiszti anyaggal elláthatni. Nevezetesen azonnal felállítandó lenne több magyar hadapród-iskola. Ezek csak négyévi tanfolyammal bírnának és így talán már négy év után rendelkezésre állana a hadvezetőségnek a kellő számú magyar tiszt. Különben a hadapród-iskolák, katonai szaktekinélyek állítása szerint is, inkább a csapatszolgálatra képzik ki a növendékeket, míg az akadémiákból kikérülő fiatalok a magasabb katonai tudományokban excellálnak.

A helyzet szanalására irányul az intéző körök minden törekvése most. Csak az a legnagyobb baj, hogy egy a katonai, mint pedig a politikai körök felfogása ezidőszert még igen eltérő egymástól. Még jó hosszú időre lesz tehát szükség, hogy az ellentétes nézetek kiegyenlítése sikeresen eszközölhető legyen és nem igen fog számbavehető politikus akadni, aki biztos garanciák nélkül vállalkozna kormányalakításra. *A kormányalakítás is nagy nehézségekbe fog ütközni, ha gróf Apponyi Albert az alakítandó kabinetben tevényt részt nem vehetne. Gróf Apponyi Albert nélkül el sem képezhető egy oly kabinet, amely az obstrukciót lezserelésre bírhatná, mert mint előbb is emítettem, Apponyi Albert a katonai reformokat illetőleg már nyilatkozott és e nyilatkozata az ellenzék körében is megnyugvást keletett. Azt állíthatom, hogy Apponyi kezezen vállalna tárcát, de ha az ország érdeke követelné ezt, úgy meghajolna a követelés előtt. Ha pedig tárcát vállalna, úgy csakis a belügyi tárcáról lehet szó, mert a szabadelvűpárt nagy többsége csakis ez esetben látna biztosítékot arra nézve, hogy a hivatalos hatalommal nem történe oly arányú visszaélés, mint eddig husz éven keresztül — sajnos — történt. Nem a hatalom magához ragadásáról van ez óhaj kifejezések szó, hanem pusztán biztosíték szerzéséről, hogy a közigazgatás tisztességes lesz.*

Határozottan állíthatom, hogy Apponyi Albert nem a kabinet alakításának kérdésében tárgyal Wekerlével, hanem pusztán az obstrukció lezserelésének ügye képezte a kettőjük közötti beszélgetés tárgyát és így szó sem lehet az egyes lapok által köölt azon hírről, hogy a két férfiú már kölcsönösen megállapodott volna abban, hogy együttesen alakítsanak kabinetet.

Apponyi bizalmasa jól ismerheti Apponyit, de nem egészen jól ismeri az ellenzék hangulatát. Az ellenzék, kivéve a néppártot és az ugro-nistákat, egyáltalán nincs annyira elragadtatva gróf Apponyi Albert nemzeti programjától, kivált, amilyenek az legutóbb átalakult. És ha Apponyi elismeri, hogy a vezényszón jelenleg változtatni bajos, de viszont annak idővel megvalósíthatását kívánatosnak tartja, hát ez a határozott be-

A fu megállott.

— Miért ne? Ezt nem jól csináltam. Egy szót se tudtam kihozni kegyelmességéből, ami nekünk érne valamit. Ugy látszik, hogy csakugyan van valami oka arra, hogy ezutal hallgasson. Hát akkor minék iltjek itt? Megmondom odabenn, hogy ügyesebb embert küldjenek s az én szegény negyven pengőm . . .

Ezt mintha csak kiszalasztotta volna a száján. Abba is hagyta a beszédet s nagyot rántva a villán, kifelé indult. A kegyelmes ur azonban utánament s megfogta a karját.

— Micsoda negyven pengő? Talán anyagi károsodása van a miatt, mert én nem vagyok abban a helyzetben . . . mert én várakozó álláspontra helyezkedtem . . . Hát, kedves barátom, ezt igazán nem akarom. Amit a becses lapja kiállításba helyezett, azzal én is szivesen szolgálátára állók és hát nem ingyen . . . Dohogy, meg ne ijedjen. Nekem is kell ember és hát legközelebb majd, ha szükségem lesz erre, hát hivatom és majd bizonyos körben tolmácsolja az izéket, az eszméket . . .

Ezalatt előhuzta az oldalzsebéből a tárcáját, lassan kótorozott benne s amikor elkészült a számlálással, a markába összeszorogtatva a pénzt, kezét akart fogni a fiatal emberrel.

Az meg rémülten bámult rá. Nagyban becsületes ábrázata kigyulladt s egy kicsit bambán nézte az embert meg a pénzt. Hanem hamarosan magához tért s esendően, nyugodtan, a fejével belebólintgatva a beszédbe, lassan azt mondta:

— Holnap ellicitálnak engem. Ugy még lehetett volna segíteni, ha megkapom a negyven pengőt . . .

— Itt van.

— Nem ezt.

sehogy se tetszik. Azért van a nyelvnek szókínese, hogy az ember kibaszálja. Tesszem fel, nem jobb volna-e például úgy, hogy: Nép-és hazafi . . . Mindjárt többet mond. Hát mit akar csak így egyszerűen? . . .

A fiatal ember föllépett s hirtelen belevágott a kegyelmes ur szarvába.

— Azt akarja, hogy kegyelmességét nyilatkozzék a jövő . . .

A kegyelmes ur is felugrott s mind a két kezével leintotta a fiatal embert.

— Ccccc . . . Nyilatkoznai, a jövő? Hát ki tudja azt? Jövendőmondó vagyok én?

A fiatal ember most már állva maradt s úgy beszélt, nekítamasztva az öklét a hatalmas, de semmiféle írással meg nem terhelt íróasztalnak.

— Dehogy, csakhogy van neve és hira s a lapom azt mondta, hogy okvetlenül vigyek valamit . . .

A kegyelmes ur most már egy igen nagyot mosolygott s a pár lépést a fiatal emberig kedélyesen hajlongva tette meg. Ahogy beszélt, maga volt a jólelkű szivesség, amiben azonban sok a humor a zurnalista urakkal szemben, akik hát így ellátogatnak a baza eleihez, akikről ők azt mondják a műhelyeikben, hogy: nagyfejú. Ez is nagyfejú, az is — s ime hát a nagyfejú mosolygva bocsátja meg azt, hogy háborgatják a politikai gondokban. — Ahogy jött s most már nyilvánvaló lett, hogy ezutal vége a beszélgetésnek, a fiatal embert keserűség töltötte el. Elfordult tőle. Már nem is törődött vele. Egyebek jártak a fejében, olyan gondok, amiket éppen csak felfüggesztett pár pillanatra, amikor bejött ide. S csak lepislogva a kegyelmes ur hasára meg a lábszáraitra, kedvetlenül indult kifelé. A politikus ur még mindig érdeklődve nézett utána. Ez a hirtelen kifordulás meglepte.

— Hát már meg? . . .

széd aligha fogja emelni Apponyi népszerűségét az ellenzéknek. Ami pedig azt illeti, hogy Apponyi *csakis a belügyi tárcát* vállalná s hogy a szabad- elvűpárt nagy része *csak ebben* látna biztosítékot: hát ezt elhiszszük. Mindjárt is gondoltuk.

(A katonák visszatartása ellen.)

Ismeretes, hogy *Fitróich* közös hadügyminiszter a hároméves legénységét december 31-ig benn akarja tartani. Erre vonatkozólag, mint *Bécsből* jelentik, a nagyméretű képviselők Egereől táviratokat menesztettek a közös hadügyminiszterhez, követelve a *sérelmes rendelet haladéktalan visszavonását*. Hasonló értelemben foglaltak állást a *ceseh* pártok is.

(Nincsenek meghívások.)

Néhány lap pár nap óta bizonyos következetességgel hirdeti, hogy a király visszérkezése után újra fogadni fogja gróf *Cedky* Albint, gróf *Apponyi* Albertet és *Wekerle* Sándort. Erre vonatkozólag ma a *Budapesti Tudósító* a következő cíefeliratot tette közzé:

Egyes lapok ama hírrel szemben, amelyek a pétekre 6 felségéhez a budai királyi várakba meghívott államterfiakról szólnak, megállapíthatjuk, hogy *beavatott körökben ily meghívásról mit sem tudnak*.

KÜLFÖLD

Utazó fejedelmek. Mivel esetleg néhány embert érdekelhet, ezennel idejegyezzük, hogy mely fejedelmek hova utaznak az őszszel, előre is megjegyezvén, hogy az idén föltűnő nagy a fejedelmek költözöködsége. Az angol király után a német császár és az orosz cár fognak Bécsbe menni. Az orosz cár azután ellátogat Rómába, onnan pedig Bukarestbe. Az olasz király október első felében Franciaországba utazik. A látogatás dátumát a legközelebbi minisztertanácsban állapítják meg. Loubet a jövő év március havában adja vissza a látogatást. Legnagyobb lesz azonban a sürgős-forgás a fredensborgi kastélyban. A kastélyban jelenleg *Lujza* schauenburg-lippe hercegnő Sopronból, *Inceborg* svéd hercegnő, *Károly* dán herceg és *György* herceg, a kretai kormányzó tartózkodnak. Néhány nap múlva az özvegy cárné és *Alexandra* angol királynő, *György* görög király, *Oszkár* svéd király és az olasz angyalkirálynő érkeznek Fredensborgba. Szeptember 16–20-ig az orosz cári pár és október végén *Edvárd* angol király látogatását várják. Ennek a nagy fejedelmi vendégljárásnak az az oka, hogy Krisztian király 40 éves uralkodói jubileumát fogja ünnepelni. *Dagnár* hercegnő, a dán trónörökös pár kis leánya a fredensborgi kastélyban ditteritsben megbetegedett és bár hamarosan elkönyöztették a többi fejedelmi gyermekektől, mindazonáltal nem lehetetlen, hogy ez a betegségre a fredensborgi fejedelmi látogatások programját meg fogja változtatni.

Az angol király Bécsben.

Budapest, szeptember 1.

VII. Edvárd fényes bevonulása Bécs városába, a diszobéd, az az alkalommal fesztelen modorban tartott pohárköszöntők, királyunk kinevezése az angol hadsereg tábornagyává s az a bizalmas hang, mely a Hofburgban tartott merov ünnepeketől annyira elüt, szinte kizárólagos témáját képezik nem annyira az osztrák és magyar, mint az angol sajtónak. Londoni lapok különösen azt a meglepő hozsát emelik ki, mely a két uralkodó pohárköszöntőjét jellemzte.

Bécs, szeptember 1.

A tegnap a bécsi Hofburgban adott diszobéd után a cerelenél az angol király a magyar és az osztrák méltóságok előtt a legmélyebb nagyrabecsülés kifejezéseivel szólott felséges házigazdájának tisztelet parancsoló személyéről, akinek bölcsesége az egész világ osodolatát fölkelte. A magyar miniszterelnök előtt meglepő szimpátiával nyilatkozott Magyarországról és fővárosáról, ahol oly szivesen időzött és ahol sok jó barátja van. Örömmel emlékezett meg a belovári hadgyakorlatról is, amelyen ott volt és ahol először ma a nekí gróf *Khuen-Hedervary* Károly miniszterelnököt, az akkori horvát bánt. Az angol király, aki a német nyelvet tökéletesen bírja, hozzátette:

— Bzony, akkor valamennyien fiatalabbak voltunk még tizenöt esztendővel!

Ma délelőtt a király meglátogatta a kapucinusok sirbolyját, hova házvezetőnek ezredesi egyenruhájában, nyitott kocsin hajtatott a melléje diszobéglatra kirendelt *Bechtolsheim* tábornok kíséretében. A király,

akit a gárdián üdvözölt, először *Erzsébet* királyné koporsóához ment, ahol koszorút tett le *Nagy-Británia királyától* fölírással. Rövid csendes ima után a király *Rudolf* trónörökös koporsójához lépett, ahol szintén ugyanily föliratú koszorút tett le és imádkozott. Az angol király, miután körüljárta a kriptában, miközben külföldön *Albrecht*, *Károly Lajos* és *Vilmos* főhercegek koporsóánál időzött, megszemlélte III. Károly és Mária Terézia szarkofágjait és félóra tartózkodás után távozott a sirbolyból és az időközben egybegyűlt tömeg ovációi közt kocsijára szállott.

Ma délelőtt királyunk tiszteletére az angol nagykövetségén reggei volt. A fogadótermek ez alkalomból különösen pompásan voltak föl díszítve. A reggelin az angol királyon kívül résztvett *Ferenc József* császár és király az angol király kísérete és a diszobéglatra kirendelt urak. Gróf *Goluchovszky* külügyminiszter, a két főudvarmester, gróf *Paar* főhadsegéd, *Estherházy* herceg, a magyar testőrség parancsnoka és más személyiségek, továbbá a nagykövetség tagjai és a bécsi angol főkonul. A két uralkodó délben jelent meg. Királyunk a nagykövet nejt vezette asztalhoz. A reggelinél a két uralkodó a következő szabadon előadott feköszöntőket mondta:

Edvárd király 6 felsége azt mondotta:

Miután angol területen vagyunk, még egyszer köszönetet kívánok mondani felségednek azért a szives és meleg fogadásért, amelyben Bécsben részem volt. Legyen szabad ebben az értelemben kifejezést adnom érzelmeimnek és különösen az angol hadsereg nevében felséged mint hadseregem tábornagya egészségére innom. Ó felsége a császár és király éljen!

Ferenc József császár és király 6 felsége így válaszolt:

Igen örültem, hogy angol területre jöhetek és felségednél újból üdvözölhetem. Rendkívül köszönöm felségednek a nekem adományozott magas kitüntetést, amelyre büszke vagyok és amely meg szorosabbra fűzi a vitél angol hadsereghez való viszonyomat. Iszom felséged egészségére, 6 felsége a királyné egészségére és az angol hadseregére. Éljen!

A reggeli után *Edvárd* király a nagykövetség palatánában az idegen nagyköveteket és követeket fogadta és hosszabb cserélet tartott. Azután a király az angol gyarmat küldöttségét fogadta, mely gyönyörű hódolóleiratot nyújtott át Bécsben 6 ó 200 angol általvaló aláírásával. Eze 6 ó 7 órakor *Mária Jozefa* főhercegnőnél 14 terítékű családi ebéd volt, amelyen az angol király és *Ferenc József* király is résztvettek, akik a Hofburgból együtt hajtakak oda továbbá a főhercegek és főhercegnők, *Fülöp* és *Lipót* szász-köbörgi hercegek, *Edvárd* király *Mária Jozefa* főhercegnőnél jobbra, *Ferenc József* király balra ült. Egyedüljleg a Hofburgban ebéd volt, amelyen az angol katonai és tengerészeti atások és *Edvárd* király diszobéglata vett részt. *Edvárd* király *Lipót Szalvator* és *Ferenc Szalvator* főhercegeknek a Viktória-rend nagykeresztjét és különböző udvari méltóságoknak magas kitüntetéseket adományozott.

Este 4 1/2 órakor az angol király itt tartózkodása alkalmából az udvari operában diszobégladás volt. Kezdetén az előadás kezdete előtt megérkezett az angol király és *Ferenc József* császár és király, akiket a színház előtt tömegesen egyt egyült közönség viharos ovációkkal fogadott. A felségek a kis szalonban való rövid tartózkodás után a középpályába mentek, hova *Ferenc Ferdinánd* főherceg *Mária Jozefa* főhercegnő, *Lajos Viktor* és *Ferenc Szalvator* főhercegek, *Maria Valéria*, *Klotild* és *Erzsébet Henriette* főhercegnők és *Fülöp* és *Lipót* köbörgi hercegek követték őket. Az elsőemelti főhercegi páholyban és 6 felsége inkognitópályában az angol király kísérete és a diszobéglatra kirendelt urak ültek, a szomszédos páholyokban az angol nagykövetség tagjai, gróf *Goluchowski* külügyminiszter és a legdobb udvari méltóságok. Előadták a *Lajozsók* operát és az *Iberia gyönyөг* baletet. Felvonás közben az udvar a kis szalonban teázott.

Bécs, szeptember 1.

Edvárd király ma éjfel 11 órakor váratlanul megjelent az osztrák *Jockey*-klubban, ahol walesi herceg korában többször megfordult. A királyi vendég megjelenése természetesen nagy örömet kellett a klubban, ahol ma különösen sokan voltak jelen és főképp a kártyasztalnoknál élénken folyt a játék. A királynak bemutaták az előkelőségeket és diplomákat, akik azután érdeklődéssel nézte a klub pazar berendezését. Majd a játékoszobába ment és látható figyelemmel kísérelte a kártyázást. A király jóval 6 fél után távozott a klubból.

London, szeptember 1.

Valamennyi angol lap mind a királynak bécsi látogatásáról cikkez, kiemelvén a király meleg fogadtatását.

A *Times* ezt írja: A *Ferenc József* császár és királynál tett uralkodói látogatása ékesszóló bizonyítéka Magyarország-Ausztria mint a mostani helyzetben politikai faktor jelentőségének és annak a tekintélynek, amelyet e birodalom uralkodójának a nemzetközi politikában tulajdonítanak. A lap így végzi: Anglia a legteljesebb bizalommal viseltetik *Ferenc József* császár és király helyes ítélete és legtitább szándékai iránt.

A *Standard* írja: A Hofburgban tegnap mondott beszédekben ugy *Ferenc József* császár és király, mint *Edvárd* király rövid, de határozott bizonyítását szolgáltatva a kitűnő viszonyoknak, amely a két ország közt szakadtanul fennáll. A lap azt mondja: Anglia csak örömmel látja a császár és király katonai állását az angol hadseregben épp úgy, mint annak politikai tevékenységét. Csak jóindulattal kíséreljük Magyarország-Ausztriának ereje és tekintélye érdekében való tározódásait. A magyar-osztrák kormány a legközelebből van érdekelve az európai török tartományok sorsában. Ausztria-Magyarország érdeke, hogy a státuszkvót a Balkán-félszigeten fennmarassa. Ha a császár és király és *Edvárd* király között valamely nem hivatalos jellegű eszmecsere folyt, ugy nem kételkedünk, hogy *Ferenc József* császár és király biztosítást nyert arról, hogy erre vonatkozó tározódásait megelégedéssel nézik és csak azt remélheti, hogy azokat azzal az energiával fogják siettetni, amelyet a mostani válság megkíván.

A *Daily Chronicle* írja: Ha *Ferenc József* császár és király visszatárad *Edvárd* király látogatását, az angol nép örömmel ragadná meg az alkalmat nemcsak hogy azt a tiszteletet dokumentálja, melyet a császár-király jeleme mindenütt kelt, hanem élénk szimpátiát is azért a lojális barátságért, amelyet a császár-király nehéz időkben is tanusított Angliá iránt. Bizonyos megelégedéssel fogja elölteni Európát, ha látja, hogy a helyzetről tanácskoznak oly uralkodók, akik Európá békéjét mindenek fölé helyezik és minden gondukat arra fordítják, hogy az emberiség ügyén örököljenek.

A Balkán lánghban.

Budapest, szeptember 1.

Más körülmények közt nagyon fantasztikusnak tartandó azt a szófiai táviratot, mely a következőket jelenti: A macedóniai szervező-bizottság vezérémberei mult szombaton *Filippopolban* gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy meg fogják gyilkolni egy angol konzult vagy angol újságrót és hogy dinamitmerényletet fognak elkövetni a monasztrai amerikai konzulátus ellen. A forradalom szervezői ezzel rá akarják terelni Anglia és Amerika közvéleményét a macedóniai viszonyokra és rá akarják kényszeríteni a beavatkozásra. A mai viszonyok között azonban igaz lehet ez a hír, mert a macedónok már okosan rájöttek arra, hogy Európát csak ugy lehet intervencióra bírni, ha a Balkánon konzulokat gyilkolnak a nemzetközi jogokat lábál tiporják, szóval lehetetlenné tesznek minden állapotot.

Tönteresi mellett, *Üszkübtől* hat kilométernyire bandahar folyt, amelyben tizenegy bandagató megölte. *Bresnicából*, *Üszkübtől* 30 kilométernyire délre, tizenhárom lakost elfogtak és *Üszkübbe* vitték, mert egy komitédának kenyérral láttak el. Monasztrából jelentések érkeztek a bolgár határon folyt újabb bandaharokról. Orosz és török részről megafóljak azt az itt forgalomba hozott hírt, mely szerint a Fekete-tenger melletti Inadában egy körülzárt komitédában egy orosz ezredes is volt, akit orosz kőbenjárásra szabadon bocsátottak volna.

Konstantinápoly, szeptember 1.

A Jildiz és a porta különböző politikai téreyzök részéről sürgős tanácsokat kaptak, hogy egységesen vezetett és erőlyesen végrehajtott műveletek által a macedon mozgalmat minél előbb nyomják el. Az ökméni patriarkátus a monasztrai és kirkilisszei szandások püspökeiktől jelentéseket kapott a lakosság ellen egy a bandák által, mint a török csapatok által elkövetett kibágásokról. A zsinat elhatározta, hogy felszólal a portánál és a nagykövetségeknél. Bizottságot küldtek ki, hogy gyűjtést indítson a zavargásokat által sujtott eparkiai részére. A kirkilisszei szandák tengerpartvidékéről ideérkezett mohamedán menekülteket hír szerint a kis-ázsiai Herembe viszik.

Konstantinápoly, szeptember 1.

Hire jár, hogy a macedon-bizottság követeléseivel a legfelsőbb török helyhez fordult. Ezért újból megérősítettek a Jildiz és a központi hivatalok őrzését. Állítólag az orosz nagykövetségre is érkeztek fenyegető levelek. A komiték célja, nyilván, hogy általános nyugtalanságot keltsenek. *Drinapolyi* jelentése szerint *Vechbi* bejt, *Kirkilisse* parancsnokát elmozdították és helyébe *Ismail bej* vezérkari ezredést küldték, akit vezérnaggyá léptettek elő.

Konstantinápoly, szeptember 1.

A porta az osztrák-magyar és orosz nagykövetségeknek közléseket tett a *kirkilisszei* szandzsákban augusztus 24-én és 25-én előfordult kisebb bandaharokról, amelyek két község lakosságát menekülésre indították. Tírnovo lakossága szintén a hegyek közé menekült.

Konstantinápoly, szeptember 1.

Utólag híre jár, hogy a konvencionális vonat elleni merényletet úgy tervezték, hogy a Kuleu-Burgas állomás közelében lévő hidon történjék. Vonatkésés következtében a pokolgép Kuleu-Burgas állomáson robbant fel. Alig forogtunk már kétség, hogy *egy Fitioppolból elírt konyhafű csempészte be a vonatba a pokolgépet.* A legutóbbi napokban a bandák újból elpusztítottak néhány távírvonalat, minélfogva a távírószolgálat a bel- és külföldre késedelmet szenvedett.

Konstantinápoly, szeptember 1.

Tírnovo mellett három éjjeli harc volt. Sukri baba, drinápolyi tüzérségi parancsnok megérkezése óta a bandák üldözése céltudatosan és hatatosan folyik. Néhány kis kirkilisszei és urnovói oszapat és oszondórsági különítménynek a mozgalom kezdete óta nyoma veszték. Azt hiszik, hogy ezek a hegyes és erdős vidékeken eltűntek. A határvidék lakóinak kiraklisszébé való kivándorlása egyre tart. Komitőbandák augusztus 18-ika óta megtámadtak három határszéli őrbázist és ezek közül egyet ehamvasztottak. Az őrség 29 embere közül csak 9 menekült meg. A drinápolyi vilajet nyugati részén, Raguse mellett egy komitőbanda hír szerint átkelt a határon, gyu fogadásokat és gyilkosságokat követelt el és azután elmenekült.

Konstantinápoly, szeptember 1.

A szultán trónralépésének évfordulója alkalmából biztonsági okokból számos bolgár, örmény és törököt letartóztattak, akiket az ünnep után ismét szabadlábra helyeznek. Egy ideérkezett távirat azt mondja, hogy a monasztrai vilajet dibrei járásában az *összes falvakat legyújtották* és hogy a Kassa-Sickevo irányában fekvő falvakat még mindig gyújtogatják. Részleteket a távirat nem tartalmaz. Török íorrasból tegnap érkezett távirat közlés szerint több bandavezér a macedon-biztonságoknak legutóbb Szófiában tartott határozata következtében előkészületeket tett, hogy Küstendil és Putnica mellett átkeljen a határon. A monasztrai vilajet Smelovo falujában történt összeütközés folyamán egy 60 fős bandát teljesen megsemmisítettek. Néhány nap a att a monasztrai vilajetben több mint 300 bandagat megölték vagy megsebesítettek.

HIREK

Magdalai Mária.

A jó, öreg Heyse az utóbbi hetekben kissé elkedvetlenedett. Schonnann sem érkezett hír darabja betiltásáról. Pedig kiadója már nyomatta az új kiadást. A nyolcadikat vagy hánnyadikat. Hát kimerült már az együgyűség, az elfogultság, az előítélet és rosszakarát? Nem merészkedik több napvilágra, hogy ósdi, középkori mutatóványaival gyönyörködtesse az emberiséget? Hát mi lesz akkor az öreg Heyse drámáiról dicsőségével, melyet nem tudott neki megszerezni *Hadrian, Königsmark gróf és Mária Marovi*, de amely *Magdalai Mária* betiltásai után kiesike, gyöngye eszerjébb hatalmas, dus lombo fává kezdett fejlődni. Oh, áldott együgyűség jövel segítségünkre! A fa megakadt növéseben, levelei újra hulladoznak és röptü őket a busz szél... Igy esdekeltenek a jó, öreg Heyse és élelmes kiadója — és ima kopogtat ajtajukon a sürgönykihordó. Remegő kézzel bontják fel a telegrammot és örömköltésben törnek ki: Oh áldott Pozsony, mely másodszor mutatkozol kised fánk hűségének kerészőnek, fogadd igaz hálánkat és mély köszönetünket...

És rohant a kiadó, hogy megtelegrafálja a boldog hírt a világ valamennyi nagyobb újságjának, vagyis hogy nyugaton és keleten megszólaltassa a nagy dobot. Azután örömtől sugárzó arccal pipára gyujtott, hogy gondolkozzék a kilencedik kiadásra. A kilencedik és tizediken és a későbbiekben, amelyek kétségtelenül meg fognak jelenni, minthogy az a szellem, mely Pozsonyban már kétszer le-

vétette a műsorról Magdalai Mária, éppen úgy nem kötődik helyhez, mint a rövidlátóság, az előítélet és a tudatlanság. Mert kár a Heyse darabjának betiltásai alkalmából harci riadót fújni a klerikálizmus ellen. A klerikálizmus szellemi vezérei nem gyöngye és hatástalan drámák betiltásával harcolnak a világság ellen. Az ő fegyvereik láthatatlanok és élesek. Élesek és veszedelmesek, mert nem lehet ellenük védekezni. Eltakarja őket a homály, a sötétség. Ha nem a sötétség, akkor piros ajkának vidám mosolya, szelid szemeknek tiszta kétsége. Olyan bárgyún, mint ahogy a Magdalai Mária betiltói, csak az együgyűség és tudatlanság harcol. Az együgyűség, mely fejlel megy a falnak, mely fakardjával hadonázva, a maga fejére koppant nagyokat. Az együgyűség, mely valóságos barnumi reklámot csinál annak a darabnak, melyet a maga rövidlátóságával keresztényellenesnek tart. Ha elő engedne adni, a közönség reggelre elfelejtené Heysét és Magdalai Máriaját. De mert nem engedi előadni, a derék pozsonyai mázsaszámra hozatják a drámát. Hozatják és olvassák. Olvassák és keresik benne a veszedelmességét. És mert, aki keres, az talál, a legmerészebb eszméket magyarázzák bele abba a darabba, amelyek legnagyobb hibája éppen az, hogy nincsen egységes alapföndolata, nincsen gerince és nincsen veleje. Nincsen pedig főleg azért, mert szerzőjének nem volt bátorsága szint vallani. Mert akudozott, mert simulni akart a legkülönfélébb felfogásokhoz. Modern akart lenni, de a nélkül, hogy nagyon ellentétbe kerüljön az ujszövetséggel. Magdalai Mária tünösnek és tökéletesnek is mutatja. Az eredmény pedig az, hogy se nem ördög, se nem angyal, de nem is ember. Hiába hirdeti, hogy bűnökben tobzódik, nem hiszszük neki, hiába mutatkozik tökéletesen jónak, nem hat meg. Mert nem él, nem fejlődik, nem vérünk-ből való vér, nem husunkból való hus, hanem széjjelfolyó árnyék, alakatlan kód. Egészen más anyagból valének mutatkozik Judás. Az aztán ember. Még pedig kemény ember, akinek nagy és határozott eszméi vannak. Fel akarja szabadtani Izraelt. Mikor látja, hogy Jézus akadály tervének, ellene fordul. Tettét nem árulásnak tekinti, hanem ítéletnek, még pedig igazságosnak. És mi, kiket nem nyögöz le semmiféle előítélet, hanem a drámában akcióit keressünk, már-már tapsolni készülünk. Nem Judás felfogásának, hanem annak a bátorságnak, melylyel küzdelmét folytatja, a maga igazságért mindenre kész és azért hitáiban is részvért ébreszt embernek. De csak a készüldésnél maradunk. A taps nem tör ki, mert karunk hirtelen lehanyatlak és lágy, bágyasztó hullámaival elárasz az unalom. A kemény tusától visszhangzó szinpad ugyanis vásárcsarnokká alakul át a kulmináció pillanatában és a jó öreg Heyse, ki olyan erős legénynek mutatkozott, alkudni kezd. Alkudni, mint az öregasszonyok. Nem almát áruló kofákkal, hanem a jámbor, istenes publikummal. Azzal, melyet bántana, ha az ujszövetség áruló Judása olyan bátor, nagy eszmékért harcoló hősnök bizonyulna... Nem, nem, ő, Heyse, a szerző, sem hiszi olyan... Ime néztek: Judás Krisztus felszítottes után felakasztja magát. Bizonyára lelkiismeretének furdalásai következtében, mert belátta, hogy bűnös, hogy áruló, szóval, hogy nem a darabnak, hanem a bibliának van igaza... Oh, Pozsony jámborai, mért igazjátok hát magatokat? Mért hagyjátok abba édes szenderegteket, békés pihenéseket? A keresztényi buzgalom készet talán arra, hogy felvagyétek rozsdás páncélotok, hogy kiesorbult kardotokkal hadonázzatok? Hát nem látjátok, hogy a jó öreg Heyse a viláért se akarja bántani a keresztényi szellemet, ellenkezőleg, mindent elkövet, hogy kiegyezkedjék vele? Még pedig száz percentre, a dráma rovasára, a szegény Judás élete árán. De hogyan is látnátok szegény Don Quixote-ok, kik szízmalmok ellen indultok, mivelhogy hályogot borít

szemetekre a tudatlanság. Valljátok be, hogy ti magatok sohase olvastátok — amit egyébként jól tettétek — Heyse Magdalai Máriaját, hanem csak úgy hallottatok róla. Valamit homályosan, messziről, Németországból, ahol szintén betiltották... És amit ott tesznek, az okos, az bölcs és bizonyára utánzásra méltó. Azért hát fel a harcra, neki a szerzőnek, az igazgatónak, a fordítónak és főleg a belügyek miniszterének! Aki tudvalevőleg roppant jószívű ember. Mért ne teljesítene a jámbor, istenes pozsonyai kívánságát? Ha nem is nyíltan, bátran, hát kerülő uton, sutyimóban... Azért hát nem intézkedik határozottan, hanem kérés alakjában fordul a pozsonyi polgármesterhez, aki viszont szintén kérés alakjában a szegény színházigazgatóhoz... Mért ne, hiszen ő éppen úgy nem ismeri a darabot, mint a jámbor polgárok, akik a belügyminiszterhez sürgönyöztek és mint a belügyminiszter, aki sürgönyözött önéki...

Ne menyörögjünk hát a klerikálizmus ellen, nem az győzött, hanem a tudatlanság, a rövidlátóság, a felületesség, a majmolás — és főleg a jó öreg Heyse kiadója!

E. A.

Budapest, szeptember 1.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-ikén

uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *Ludvígh Gyula* főrendiházi tag, az Államvasutak elnökgazdátja szabadságáról visszatért s átvette az igazgatóság vezetését. — *Dr. Hercul Manó* tanár szüdei utjaról visszaérkezett Budapestre és orvosi gyakorlatát ismét megkezdte.

— Külföldi geológusok Magyarországon. A múlt hetekben ment végbe Bécsben a kilencedik nemzetközi geológiai kongresszus amelyen általánosan ítélték, hogy hazánkból — néhány tanáron kívül — senki sem jelent meg. Ennek az oka hogy a bécsi rendezőség a kongresszus tagjai között olyan térképeket osztott ki, amelyen Magyarország osztrák tartományának van feltüntetve és a városaink Ofen-Pest, Maria-Theresiopel, Stuhlweissenburg stb. néven szerepelnek. Ez ellen a Magyarhoni Földtani Társulat erőlyesen tiltakozott, a bécsi rendezőség azonban ezt figyelmen kívül hagyta és nem volt hajlandó más térképet nyomatni Magyarországról. Így történt aztán, hogy a magyar geológusok közül senki sem jelent meg a bécsi kongresszuson. A kongresszus végetével, a külföldi geológusai szintétüntetőleg tödültek Budapestre, hogy a magyar geológusok iránt a rokonszenvüket fejezzék ki. Az utóbbi napokban mintegy nyolcvan nagynevű geológus fordult meg a Magyar Királyi Földtani Intézet stefánia-uti muzeumában, ahol *Böckh János* miniszteri tanácsos és intézeti igazgató kalauzolta őket. Az alig háromszendős palotában, amelyet a földművelésügyi miniszter, *Semsey Andor* fejedelemi adományának a segítségével, emeltetett, a főnállása óta ennyi geológus még nem volt. A francia és olasz tudósok nagy elragadtatással szóltak az intézet izéles berendezéséről, az angolok pedig a muzeum praktikus geológiai gyűjteményéről. *Capellini* Giovanoli bolognai egyetemi tanár és olasz bírodalmi szenátor, az ősiénytani gyűjteményt három rapon át tanulmányozta; *Schmeiser* Konrad porosz tükos tanácsos és a berlini földtani intézet igazgatója kinyilvánította, hogy az intézet közeletani gyűjteménye mintául szolgálhat bármely államnak; báró *Nathorst* stockholmi tanár pedig a kövesűt művönnyek gyűjteményéről szólt eismeréssel, amely gyűjteményt a földtani intézetben dr. *Staud* Móric tanár évtizedek óta szorgalmasan szervez. A földtani intézetben kívül a külföldi geológusokat, főleg a Magyar Nemzeti Muzeum ásványtára érdekelte amelyre az utóbbi évtizedekben *Semsey Andor* főrendiházi tag félmillió koronánál többet költött. Végül az egyetemi geológiai muzeumát nézték meg ahol *Koch* Antal tanár s dr. *Lóventhy* Imre docens kalauzolta a külföldi tudósokat, akik közt a világ minden részéből még Dél Amerikából és Japánból is voltak geológusok. Mivel a bécsi rendezőség említtet magaviseletet folytán Magyarország hivatalosan nem volt képviselve a bécsi geológiai kongresszuson, a Magyar Földrajzi Társaság Balatonbirtosága a kongresszus megnyitásokor meghívta a külföldieket a Balaton vidékének meglátogatására. A meghívásnak többen megteleltek s most, dr. *Lóczy* Lajos egyetemi tanár és *Cholnoky* Jenő egyetemi ma-

gántanár kalauzálása mellett, illusztris társaság járja be, a Bakonyt s a Balaton környékét. A kirándulók közt vannak: dr. *Beyschlag* Ferenc tükros bánya tanácsos Berlinből, a geológiai intézet tudós igazgatója, *Alimanesztano* Constantin Bukarestből, miniszteri tanácsos s a román államjavad igazgatója s ennek bájos neje, aki Párisban a jogtudori oklevelet nyerte el, *Müller* Hugó s a melki gimnázium igazgatója, dr. *Wallery-Lozinsky* egyetemi tanár Lembergből, dr. *Heckmann* Károly reálgimnáziumi tanár Elberteldől. A kirándulók tegnap Balaton-Füredre érkeztek, ahol őket a Magyar Földrajzi Társaság nevében dr. *Havass* Benő alelölök fogadta és üdvözölte. Itt csatlakozott a társasághoz *Semsey* Andor is. A külföldi vendégek nagy alapszággal tanulmányozzák a megtekintésre kiszemelt vidéket s valóságos el vannak ragadtatva a látottakon.

— **Szeptember elején.** Még nyílnak a völgyben a kerti virágok, falun még zöldel a nyárja az ablak előtt, de már Budapesten felhúzták a rollókat, avagy magyarosan a görredőnyöket és szőnyegporolástól hangos a táj. Naftalinnal kavargó a levegőben, vége van a nyaralásnak. Napbarnított urak sétálnak az utcákon s amint ösmerőst pillantanak meg, vidorán száll a légben a kiáltás:

— Hol voltál?

És mesélik az utazás apró kalandjait, szemüket hunyorítva dícsékszenek a szalmaözegek a szerelmi diadalokkal, de holnap, holnapután a hivatal, a városi élet végét veti a barna arcszínnek, a sok mesének s nemsokára újra csöndes budapestiek lesznek a boldog vidékiek, kik vízszórókban törtettek át a tarlókon. Addigra elkopnak már a könyvtáblák is, melyeket most színes papírosba kötnek be a gyerekek, mert hiszen az iskolaév kezdetének Crömei közé főképpen az tartozik, hogy bekötik egyszerű borítékba a könyveket. Megkezdődik a beiratásokért folyó vak harc s boldog az a szülő, aki valamelyik iskolába el tudja helyezni a gyermekeit. A Belváros utcáin pedig megjelennek indexszel az egyetemi ifjak, akik csak éppen most járnak el az egyetemre, talán az első hetekben még hallgatják az előadásokat is, mert otthonról egy kis lelkiismeretet hoztak magukkal, de a lelkiismeret fogytával egy a hallgatott órák száma is, az ifjú levele föltézi a diáksapkát, leteszi a könyvet és kávéházban billiárd mellett kollokvál. Szemeszter végén majd csak bevágja azt az egy-két könyvet. És a szülők is tanácstalanul állanak egy szeptember elején. A pályaválasztás nehéz kérdése fölött kell dönteni. Művegyiknek csak az a vágya, hogy gyermeke csak diplomás ember legyen, nem bánja, ha nyomorogni, ha éhezni fog is, a földölg, hogy neve elé odabiggyeszthesse a doktori címet. Magyarországon szegény és megalázás, büntetés az, ha a gyerekek azt mondják:

— Szabónak, suszternek, lakatosnak adlak!... Pedig a szegényebb osztály sokkal jobban teszi, ha a saját maga és gyermeke sanyargatása helyett lemond büszkeségéről és kiteszi az ősi családát annak, hogy suszter, szabó, vagy géplakatos, de munkás embert, kenyérkeresőt nevel föl, ki minden időben és minden országban értékesítheti munkáját... Hangos, élénk újra a város, este kitarulnak a színházak kapui s a portás már majdnem teljes komolysággal kiáltja előadás után a kocsi számát. Nemsokára pedig már megkezdődnek a premierek, virágokat adnak fel a művésznőknek, megkezdődnek a zsurok, felolvasások, hangversenyek... Itt van a szezon!

— **Ibsen betegsége.** *Köpenhágából* jelentik, hogy *Ibsen* állapota nemcsak hogy nem javult, hanem még rosszabbodott. Hanem azért semmi speciális bajról nem lehet szó. De az általános gyöngeség olyan nagy mértékben halad előre, hogy környezetét már foglalkozik azzal az eshetőséggel, hogy váratlanul bekövetkezze a költő halála. Az orvosi kezelés arra szorítkozik, hogy a beteg életrendjét a legnagyobb gondnal ellenőrizzék, de orvosátog nem kap Ibsen. A rokonságot hír szerint értesíti az orvos a betegség komolyságáról.

— **Amerikai magyarok hazafisága.** *Newyorkból* írják: Az amerikai magyar kolóniának legnagyobbjában, *Pittsburgh* városában le kes kegyelettel ünnepeik meg honfitársaink királyunk születésének évtudorú ünnepeit, valamint István király napját s. *Newyorkban*, *Clevelandban* *Chicago*ban, általában mindenütt, hol a magyarság nagyob számában van letelepedve s kü önös, hol konzulátusi székhely is van, istentisztelet volt s alkalmi ünnepeket rendeztek. *Pittsburgh*ban a nemrég föl szentelt hatalmas angol ref. templomban tartottak két ünnepi istentiszteletet. melyen a konzulatus teljes hivatalnokai kara megjelent. Az ünnepi imát Harsányi Sándor református lelkes mondotta.

— **A Sahara oszárja.** *Jacques Leauwy* erősen bizonykodik amellett, hogy az ő expediciója csakis világboldogító, általános gazdasági és politikai célozaton alapszik. A párisi *Matin* Lebaudynak *Bayolis* szenátorhoz intézett levelét közli, amelyben hangsúlyozza az általa felkutatott partvidék termékenységét és kijelenti, hogy *kikötőt fog építeni*, mely

egyik főpontja lesz annak a vonalnak, amely a *Tawdeny-oázishoz* és *Timbuktaba* vezet.

— **A hercegrímás Esztergomban.** Esztergomból jelentik, hogy a hercegrímás ma hosszabb kiballagáson fogadta *Horváth* Béla főispánt és *Perényi* Kálmán főszolgabíró, *Horváth* Ferenc az új rektorprelátus szintén ma tisztelgett a hercegrímásnál. Az általános kihallgatás alkalmával sokan voltak a primásnál a városi polgárok köréből. A tegnapi együttes konferencia alkalmával az Adalbertinumban íresedésben lévő helyre egyhangulag *Kovács* József kisgyarmati esperes-plébánost választották meg. A hercegrímás szeptember végéig szándékozik Esztergomban időzni abban az esetben, ha fontos ügyek nem hívják a fővárosba.

— **Csányi Henrik találmánya.** Tavaly a velencei tó felett érdekes kísérleteket rendezett a magyar léghajós-társaság különböző összetételű repülőgépeivel. A kísérleteknek az volt az eredményük, hogy a készülékek egytől-egyig elfogadhatók volnának, ha rendelkezésre állana a hajtóerő. Olyan tudniillik, a melyet a gép elbir a repülésében. A könnyű és nagy erőt kifejtő motor előállítására a Daimler-cég vállalkozott, mely azonban június folyamán leeggett és azóta a magyar kísérletezés vesztel. A magyar repülőgépek nagy segítségére lehetett volna honfitársunknak, Csányi Henriknek találmánya, mely végtelenül csekély súlya mellett aránytalanul nagy feszültségű villamos áramot produkál. Ez indította arra a bécsi *Flugtechnischer Verein*-t, hogy — mint az Egyesület hivatalos lapja, a *Reform* írja, — fölkerje Csányi Henriket, hogy találmányát egyelőre kísérletezés végett bocsássa az egyesület rendelkezésére és amennyiben az a gyakorlati életben is beválnék, annak eladására vonatkozólag tegyen megfelelő részletes ajánlatot. A *Reform* ezenkívül arról értesül, hogy *Kress* százados, aki, mint megirtuk, a nyár folyamán sikertelen kísérleteket folytatott a Fertő-tó tükre fölött, hasonló ajánlatot tett Csányi Henriknek azzal a költséggel, hogy siker esetén a repülőgépszabadalom közös tulajdonukká válik. — Érdekes különben ezzel kapcsolatban elmondani azt is, hogy amit megjósoltunk elkövetkezett. Az osztrák szomszéd már reklamálja rajtuk a zseniális magyar technikust. Már sikerült kisújni, hogy *Csányi* Henrik nem magyar, hanem cseh és nem is Csányi a neve, hanem *Csusz*. S erre nézve — a bécsi szakcsajtó szerint — nemsokára majd maga Csányi nyilatkozik. Szóval, ugyanaz az eset állott elő, mint ami megesezt a gyorstávíró készülék foltalálóló Polákkkal és Virággal. Még nem tudott róluk a világ, senki se vonta kétségbe a magyarságukat. Amikor azonban híre ment a korszakalkotó nagy találmánynak, egyszerre kebelükbe fogadták őket az osztrákok. Amire azzal előttr a két zseniális technikus, hogy impertinens rosszul beszélt németül. Mintha mogyorót ropogtattak volna a fogaik között, úgy törték kerébe a német nyelvet és pedig Berlinben, amikor német szakembereknek bemutatják a találmányukat. Azok aztán nagyot mosolyogtak azon, hogy: nini, hát így beszél németül az osztrák?

— **Eugenia oszáráné kínosai.** Érdekes leletre bukkantak, mint egy baseli újság közli, egy *Béziers* mellett lévő kis helységben, *Olargues*ban a temető falának a lebontásánál. Egy gondosan lepecsételt palackot találtak, amelyben a következő írás rejőzött: Elhelyezendők azok az értéktárgyak, amelyek a kezteztában vannak, amely a mai napon 6 felsege a császárné parancsára *Louis Bassoins* átadatotk, hogy *Montijo* grónó kastélyába vigye *Madridba* és elrendeli annak biztos megőrzését. A lajstrom értékpapírok és ékszereket tartalmaz *nyolc millió frank* értékben. Az írás „*Páris*, *Tuileries* palota, 1870. szeptember 4-ikétől van keltezve. Senki sem tudja megfejteti, hogyan került ez a palack a templom falába. Ha valódi, amit egyelőre ugyancsak nem lehet biztosra venni, akkor arra lehet következtetni, hogy a szóban lévő kincsek nem kerültek rendelkezési helyükre. A lelettel, amely nagy feltűnést keltett, a hatóságok erősen foglalkoznak.

— **Kinizsi Pál sírja.** A magyar nemzet történelmének egyik kimagasló alakja a törökverő *Kinizsi* Pál, aki I. Mátyás és II. Ulászló királyok uralkodása alatt aratta babérait. A kenyérmezei hős. mint ahogyan a híres kenyérmezei ütközés után neveztek, temesi bán főispán, majd országbíró lett s 1494-ben halt meg. Állítólag *Vázsonyban* temették el és sírja fölé díszemléket állítottak. Ez az emlék a századok során a sírral együtt eltűnt a föld színéről. Legújában dr. *Szendrei* János, a régészeti társulat titkára o y adatokra bukkant, amelyek segítségével biztosra veszi, hogy megtalálja *Kinizsi* sírját. *Szendrei* a jövő hónap elején kezdi meg a helyszínen ásatásait.

— **Vasuti szerencsétlenség Csoorsországban.** *Pétóvárról* jelentik, hogy a múlt hónap 30-án *Opjet-csenka* és *Ljubinka* állomások között egy *Pétóvárról* indult személyvonat összeütközött egy tehervonattal. Egy gépész meghalt a segédje megsérült, hét utas pedig könnyen megsebesült.

— **A magánzók.** Budapesten — se több, se kevesebb — kétszázakézer magánzó van. Olyan ember, aki a foglalkozását vagy nem akarja, vagy nem tudja elárulni. Van persze közöttük nagy esomé olyan magánzó is, aki tisztán csak kényelemszeretéből, a gondolkodás megtakarékoskodására írja a neve után a bejelentésben azt, hogy magánzó. Tőkésék, háztulajdonosok, nyugalomba vonult bankárok, kereskedők, iparosok. Olyan emberek, akik a meglevőt költik, a megszerzettből élnek. Ezek között azonban töméntelen kétes existenciára vevűül el — és ki tarthatna számon ennyi magánzót? — A rendőri fölfogás már régebben determinálta ezt a szót, szigorúan megjelölte, hogy ki magánzó és ki nem, de ennek a rendeletnek, mely a nyolcvanas években látott napvilágot, nem lett semmi foganatja. A rendőri bejelentő hivatal ugyan energikus harca indult e rendszer ellen azzal, hogy a bejelentő lapok teljesen pontos kitöltését követeli és foglalkozásképpen csakis kivételes és megokolt esetekben fogadja el a magánzó megjelölést. A hivatalos fölfogás csakis azokat az embereket tekinti magánzóknak, kik magánemberektől vagy társaságtól élvezett kegy- vagy nyugdíjból élnek. Tőkepénzesek, bérleltől élő földbirtokosok vagy háztulajdonosok, nyugalmazott állami tisztviselők, rendes és alkalmi ügynökök a magánzó kifejezést nem használhatják, hanem tartoznak foglalkozásukat megjelöltésük forrásának megjelölésével kimutatni. Epp így tünethetik föl foglalkozásukat az állásnélkül levők is, mert ez a helyzet a magántisztviselőknél rendesen csak rövid ideig tartó, átmeneti állapot, mely a rendes megjelölést adó foglalkozást nem változtatja meg. A rendőrség a szolgálat egyszerűsítésének érdekében egyik nagyobb rangú tisztviselőjét tanulmányutra küldte, akinek jelentése alapján a bejelentő hivatal ügyvezetést teljesen átalakították olyképp, hogy a törzskönyveket kislejteztek és az eredeti bejelentő lapokat őrzik meg. Minden egyes betű külön osztályban van és ha valaki lakást változtat, régi lakásáról szóló bejelentő lapját az újjal cserélik ki. A kicserélt végző rendőri közeg egyuttal ellenőrizi azt, hogy a két bejelentő lap lényegileg egyezik-e és ha föltűnő eltérést talál a megfelelő eljárás megindítása érdekében, nyomban írásbeli jelentést tesz.

— **A szombathelyi püspök birtokvásárlása.** *István* Vilmos szombathelyi püspök megvásárolta *Répeze-Szent-Györgyön* a *Nedved-féle* (a néhai *Horváth Zsigmond*) 2650 holdas birtokot a felszereléssel együtt 1,300,000 koronáért, mely összegből az ingatlan vételára a püspöki törzsvagyonból fog kiutaltatni. A birtokhoz szépi, 19 szobás kastély tartozik a megfelelő mellékepekkel és 46 holdra terjedő parkkal. Egyelőre még csak a vételár és a több szerződési pontokra nézve történt megállapodás, de a szerződés még csak ezután fog aláírni. A szerződés majd csak akkor lesz jogerős, ha ő felsége, mint legfőbb kegyur, a birtokvásárlást jóváhagyja. A leltározást legközelebb megkezdik.

— **Az Országos Magyar Kérpát-Egyesület fővédnökül** *Ferenc Ferdinánd* főherceget választotta meg és működését az orsova—herkulesiúrdó osztály megalkalításával a Délvidéki Kérpátokban azzal kezdi meg, hogy a *Cézna* nevű erdőrezsben gyalogkirándulók részére hegymászó-pihenőlokat épített a romániai határszélén és a csernapatakmenti utvonalat rendezte; a *Vulkán-hegység* alatti *Szilvölygön* keresztül *Petrozsény*, *Szurdokölyg* és a *Vulkán-szorosi* létesít összekötötést a *Dunavölgytől* az erdélyi havasokra és *Romániára*.

— **Jablósi államvasuti ellenőr.** *Gerő* Henrik ellenőr, a máv. központi szertárúha-raktárának vezetője tegnap töltötte be szolgálatbalesésének negyed százados évtudorúját. Az évtudorú napján a szertár teljes személyzetet összegyűjtö a főnöki irodában, ahol *Hermann* Mór ellenőr üdvözölte a jubileását.

— **Haro egy szemétdomb miatt.** *Castelmaredi* *Stabiából* jelentik: *Ponte di Sarován* tegnap összeütközés volt karabinierik és parasztek közt, amire a közegei képviselőknek egy szemétdombra vonatkozó rendelet adott okot. A rendőrököt követ boldalták és a városi őrség parancsnokát és egy karabinierit altiztet megsebesítettek. Egy rendőr a levegőbe lőtt, mire a parasztek körülvettek egy, hogy az őrség kénytelen volt *éles lövéssel* löni. Ez alkalommal három ember életét vesztette és többen megsebesültek. Végül az őrségnek a katonaság támogatásával sikerült a nyugalmat helyreállítani.

— **Az egyetemi könyvtár.** A budapesti királyi tudományegyetem könyvtárának helyiségei nyitva vannak — néző kivételével — mindnapon és pedig az olvasóterem délelőtt 9—12 óráig, délután 3—8 óráig; a tanári dolgozószoba és hírlapterem délelőtt 9—2 óráig, délután 3—6 óráig; a hivatalos helyiségek délelőtt 9—2 óráig, délután 3—6 óráig. Látogatási jegyeket a nyitvatartás napjain délelőtt 4—9 óráig adnak ki.

— **Halálos szerencsétlenség.** Az *Erv* nevű dunakotrón *Berta* Ferenc matrót egy kézi csavar elrántotta. A szerencsétlen ember koponyatörést szenvedett s rögtön meghalt.

— **Az iskolai esztendő kezdete.** Itt a nagy gond, ami esztendőről esztendőre megújul, a gyermekek beírása az iskolákba. Az idénre azonban már kisebb lett a gond szegény ember számára. Azoknak a kellemetlenségeknek, amelyek a múlt években annyi szegény szülőt meggyötörték, vége van. Nem kell Ponciustól-Pilátushoz szaladgálnia bizonyítgatni a nyomorúságot, amiből az iskola-pénzre már nem telik. Akinek nincs több pénze, mint egy koronája, az adja oda, ez a beírás díja, amelyet semmiképpen se engednek el. Azért aztán végigjárhatja a gyerek az iskolai esztendőt. A polgári iskolában általában a községi felsőbb iskolákban már sokkal nehezebben megy a tandíjmentesség elérése. Az adóívben bönghesnek előbb a a gyerek bizonyítványát is alaposan megvizsgálják és aztán is csak korlátozott számban írják be tandíjmentesen az erre leginkább érdemes gyerekeket. A gimnáziumokban nagyon kevés a hely. Azokat a tanulókat, akik kívülrekednek a gimnáziumok kapuján, a tankerületi főigazgató Barcsay-utcai irodájában jegyzik elő — s aztán majd beosztják valahogy.

A főváros tanácsa a községi iskolákra vonatkozóan a leoképésszabályzat alkalmazása szempontjából egyenlővé újítást rendelt el. Így e rendeltet, hogy az állami tisztviselők gyermekei épp ugyan kaphatnak tandíjmentességet, mint minden más szülőnek gyermeke, ha adója nem haladja meg a 30, illetőleg a 60 koronát. Tanítóik és tanárok gyermekei mind a községi, mind az állami iskolákban a tandíjmentességre föltétlenül számíthatnak. A községi real- és felsőkereskedelmi iskolákban az elsőosztályos tanulóknak csak negyedrészre lehet tandíjmentes és csak akkor nyitnak új osztályt, ha kellő számú fizető tanuló jelentkezik. A községi felsőbbtanulmányos iskolákban az összes osztályban csak a tanulók 25 százaléka lehet tandíjmentes.

Az összes fővárosi községi népiskolákban ma az elsőosztályos tanulókat írták be. Az előre megállapított keretek szűpen beteltek. Mindössze csak a város legfelsőbb részeiben észlelik a tanulók számának apadását, a külső részekben azonban annival több az abcés tanuló száma. A középiskolából kizsorszult elsőosztályos tanulók már ma jelentkeztek a polgári iskolákban. — A pesti izraelita birtokos fiárvaházának elemi iskolájában (VII. Városligeti-fasor 27. sz.) és a polgári iskolájában (VI. Munkácsy-utca 5-7. sz.) a beírásosok 1-től 5-ig délelőtt 8-12-ig és délután 3-5-ig vannak. Beírásai díj mindkét iskolában 5 korona, a tandíj 60 korona. — Az összes polgári leányiskolák első osztályaiba sok volt a jelentkező. Az idén főiskoláktól nyitnak a VII. kerületi Rottenbiller-utóban.

A budai részen elhelyezett iskoláktól kivéve, a fővárosban beteltek ma az elsőosztályos gimnázisták férőhelyei. Aki helyhez nem jutott, az még három napon át jelentkezhetik a főigazgatói irodában (Barcsay-utca 5. szám). Itt eljegyzik és a főigazgatói értekezlet szeptember 5-én határoz arról, hogy hol kapnak helyet, bizonyos azonban, hogy jó bizonyítványú gyermek nem marad iskola nélkül. A felsőbb osztályokra a beírás holnap és a következő napokon úgy történik: Válogatás nélkül írnak be az I. kerületi, a IV. kerületi kegyesrendi, az V. kerületi Markó-utcai, a VII. kerületi Damjanich-utcai iskolákban; de csak olyan osztályokba, ahol még hely van. Az evangélikus gimnáziumban csak szeptember 3-án, a VI. kerületi gimnáziumban holnap csak az intézet volt növendékeit, a VII. kerületi Barcsay-utcaiiban holnap csak az V-VIII. osztályosokat és a VIII. kerületi állami gimnáziumban szeptember 3-án kezdik a magasabb osztályokba való beírást. Minden *realiskolában* van még hely jelentkező tanuló számára.

— **A Vörös-Kereszt-Esztergomban.** Esztergomból táviratozzák: Horváth Béla főispán, az Országos Vörös-Kereszt-Egyesület esztergomi főközjárója, amely már évek óta nem működik. Újjászervezése és a választmány megalakítása végett a vármegyeház nagytermében népes ülést hívott egybe, amelyen a főkegyesület újabb szervezetet nyert és megkezdte működését.

— **A tanonokiállás.** Az iparostanonok és segéd munkakiállást állandóan nagy közönség látogatja, s az utóbbi időben főleg a vidéki iparostanok tagjai nagy számmal keresik föl a látlatot. A látogatók főleg vasárnaponként jelentkeznek tömegesen. A kiállítás, amely különböző december 20-ig marad nyitva állandóan 20 fillér belépőjű mellett, eddig 22.563 ember tekintette meg. A látlat naponként 9 óráig esti 6-ig van nyitva. Az idegeneket Lukács felügyelő látja el a szükséges felvilágosításokkal.

— **Lopás a zürichi országos banknál.** Zürichből táviratozza tudósítók, hogy az ottani országos bank pénztáráról nagy lopás történt. Egy más bank szolgálatát abban a pillanatban loptak el 15.000 frankot, amikor a pénztárnok leszámolta előtte a kijáró összeget. A pénztár aajtait nyomban bezárták s megmozdított mindenkit, de az eltűnt pénz nem került meg.

— **Pánergmán egyetemi hallgatók.** Szeptember 6-ikán Rákóczi-ünnepet rendez az ifjúság Pancsován is. Erre a birre aztán egy Luntz Viktor nevű fiatal ember kinyilatkoztatta egy pancsovai pánergmán lapban a német nemzeti főiskolai hallgatók nevében, hogy ők ezen az ünnepélyen nem fognak megjelenni. Luntz Viktor e nyilatkozata, amely pánergmán egyetemi hallgatók létesítéséről tud, természetesen nagy felháborodást keltett az egyetemi ifjúság körében és az egész magyar ifjúság érzelmeinek ad kifejezést *Wlassics* Tibor, amidőn a következő nyilatkozatot teszi közzé:

A napokban kelt szárnya az a szinte hihetetlen látszó hír, hogy valami Luntz Viktor nevű ur a „Donau-Temes Bote” című pánergmán lapocskában bizonyos német nemzeti főiskolai hallgatók nevében nyilatkozik, hogy a szeptember 6-iki pancsovai Rákóczi-ünnepélyen testületileg nem vesznek részt. Ez a jelentékelenné látszó hír, — amely azonban előttem mesének tűnt fel — irtozatos bajokat fed fel. Hát uram istenem már ott volnánk? Hát már minálunk is afféle osztrák állapotok állnak be? Mert isten-uoosoe, nem kívánosi senki sem arra, hogy Luntz technikus ur és becess társai részt vesznek-e a Rákóczi-ünnepélyen. Az a Rákóczi-ünnepély a tiszta hazafiasággal megszentelt ünnepe lesz s nincs szükségünk ott holmi Luntz-féle ünnepepontra.

Amde arra már igazán kíváncsiak vagyunk, hogy létezik-e ez a Luntz ur által leleplezett „német nemzeti főiskolai hallgatók” s ha létezik, hol létezik, melyik főiskolán és mióta? Lehetséges-e hogy a Kornok és Kramerék államvesztésébe eszevesztett tanai már egyetemi ifjúságunkban is annyira elterjedtek?

Mert vagy Luntz ur bolondult meg és ez a bizonyos német nemzeti ifjúság csak az ő agyremé, vagy tényleg létezik egy ilyen titkos germán liga a magyar ifjúság művelésére szánt főiskolákban, amelyről Luntz ur most előlege ügyveljenül írteddi a leplet. De a dolog nem maradhat annyiban. Aham és nemzetelene tanokat sehol a világon főiskolákon sem hirdetni, sem vallani nem engednek. Nekünk sem szabad tűrniük. Amint a Korn Arthurokat, Kramer Alvinokat kiközösítettük, kidobtuk magunkból, akként kell a Luntz-féle pánergmán vértanúnak készülő ficsurakkal is elbánni. Mert ha már ilyen német nemzeti főiskolai hallgatókból álló liga jennállott, — amit az isten ne adjon, — rettentően mulasztás, helyrehozhatatlan hiba terhelni egyetemünket s azt a hibát kiközösíteni csak a leg-erélyesebb, legkegyetlenebb eljárással lehet. Ilyen infámis urakkal, nemzetelene, államellenes agitátorokkal szemben a legkegyetlenebb eljárásnak is helye van.

És most tűnik ki, — ez az eset is bizonyítja, — hogy a magyar diákságnak első, legszembetűnőbb kötelessége a nemzetiségéktől való erőly küzdelem felvétele; de mielőbbi felvétele — amint azt mindenkor is hirdetem. Valahogy el ne késsünk. Már nagyon elmergesedtek a viszonyok. Tegyük félre minden kis-ésnyeskedést, ne öllözze magyar a magyart, fogjunk kezét, a legnagyobb ellenségeink, a mi vérünkön hízalt, a mi testünkön élőködők, országunk különböző vidékein valószínűleg hazarontást és népráblást végző nemzetiségek ellen.

Első sorban azonban, mi ifjúság, követeljük a világságot, kiderítését ennek a gyaalazatos esetnek. Ne tűrjük magunk közt egy percre sem az ilyen gatz és vessük ki magunkból — ha kell — erőszakkal!

A pancsovai eset közös gyaalazata marad az ország minden főiskolai hallgatójának, ha felső hatóságaink erőly vizsgálatal és nyomozással nem vetnek lényt erre a titokzatos, de mélyen elszomorító esetre.

Ennek az ügynek felderítése; a nemzet ifjúsága becsületének kérdése. Ennek az ügynek mielőbbi teljes felderítését kéri és követeli az egész magyar ifjúság.

Wlassics Tibor.

— **Ellenőzer koronás zsebmetszés.** *Szűha* Sándor magánhivatalnok feljelentést tett a rendőrségben, hogy a zuglói villamoson tegnap a nadrágzsebébe tett pénzes börtököt, amelyben 90 darab százkoronás bankjegy volt (9030 korona), ismeretlen tettes kilopta. A pénz a nagybátyjává volt. A rendőrség nyomozza a zsebtolvajt.

— **Folyóvizetkről.** A földmivélsügyi minisztérium vizirajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna közepes vizálás Zimonytól Orsováig emelkedik, egyebütt apad. Budapesten a vizálás ma 272 centiméter, apadás tegnap óta 20 centiméter. A Tisza alacsony vizálása, Tekeházától Csapig és Titelnél emelkedik, egyebütt apad. A többi folyók apadó jellegűek és alacsony állanak.

— **Ellopot múzeumi nevezetesség.** Az egri rendőrkapitányosság táviratban értesítette a főkapitányoságot, hogy augusztus 28-án az egri liceum csillagvizsgálójából öt csillagászati távosbójt tizenöt darab lencsét loptak el. Az anvagi kár is több ezer korona, de mivel a lencsék a XVIII. századból valók, pótolhatatlan múzeumi tárgyak, amelyeknek értéke így meg sem állapítható. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Méreghalál.** *Szatmárról* táviratozzák: *Papp* Jánosné, egy jómódu iparos nejo rovarmérget készítet, amelyet pohárba téve az asztalra helyezett el. Éjei vizet akart inni és meglefedkezve, hogy az asztalra mérget tett egy pohárba, a pohár tartalmát kiürítette. A mérge azonnal megölte.

— **Egy megtért bűnös.** Prüfeningben, Regensburg mellett a napokban egy huszonnyolc esztendősi fiatalember halt meg. Pfannenstiel Jenő volt a neve s halála előtt nagyon rákésztült arra, hogy új életet kezd. Egészen mást, mint amilyen az volt, amelyet eddig élt. Ezt a programot azonban lehetetlenné tette a halál. — Pfannenstiel a nagyobb szabású szélhámosok közé tartozott. A Thurn-Taxis hercegi ház egyik előkelő tisztviselőjének volt a fia. Regensburgban járt a gimnáziumba, míg ki nem csapták. Ezzel ráütötték a bélyeget jövőendő pályafutására. A kispapott diák Szófiába ment s egy színészző közbenjárásával a fejedelem kabinetirodájának egyik titkáralétt. Ebben az állásban annyira hasznosá tette magát, hogy nem sokára a fejedelem magántitkára lett. Ilyenformán letéteményese egy csomó diskrét ügynek. Szófiából különben nemcsak a titkokat vitte magával, hanem egy csomó pénzt is a fejedelem pénztárából. Meg egy kis színészző is — és vigan élte világát Európa nagyobb városaiban, amíg a pénzben tartott. Amikor a pénz elfogyott, újra fölvette titkári címét a fiatalember és megkezdte hivatalos ténykedését, amennyiben a fejedelem nevével visszaélve pénzeket szedett fel. Ahol éppen hozzajutott. Alaposan becsapott például egy müncheni szállótulajdonost, amihöz pedig nagy művészt kellett, mert a bajor nagyon óvatos. A pénzeszkével és a hölgyeszkével Párisba szökött. Ott azonban elfogták, visszavitték Münchenbe, bíróság elé állították s a bíróság — fölmentette a vád alól. Ebben volt némi része Ferdinándnak is, aki inkább kifizette a kispapot sumát, csak hogy visszakapja némely kezeirását, ami a hajdani udvari titkári kezében volt. A vizsgálati fogság ölte meg azonban. Tüdővész kapott s a rohamosan romboló betegség hirtelen megölte.

— **Egyetemi élet.** A központi egyetem oszlopoc csarnokában, ahol a nyáron esend honoit, ma kora reggel nyüzsgő élet kezdődött. Tömerdek sok, középiskolát végzett fiatalember és egész sereg ősrögök járt-kelt a folyosókon várakozva, amíg a sor rajjuk kerül, hogy beiratkozzanak. A kvesztori hivatalban a tisztviselők alig győzték végezni a rengeteg munkát, amely ma a nyakukba zuclott. Délig sok száz fiatal embert írtak be, kik közül a homo novusok, indexükkel kezükben, büszkén árasztották el a Belváros utcait.

Dr. *Heinrich* Gusztáv miniszteri tanácsos, ezévi rektor ma foglalta el tisztségét s a délelött folyamán tisztelettel nála az egyetemi tisztviselői kar dr. *Margitay* Antal tanácsjegyző vezetésével. A tanácsjegyző magvas tartalmu szép beszéddel üdvözölte az új rektort és ígerte, hogy ugy maga, mint az egész tisztikar minden igyekezetével segítségére lesz tudottá tenni elvégzésében. A rektor viszont biztosította a tisztviselői kart jóakaratóról.

A József-műgyetemen ma délelött vette át *Hauszmann* Alajos építész-tanár a műgyetemen kormányzatát dr. *Illosay* Lajos eddigi rektorától, aki több esztendőn át töltötte be a rektori tisztséget. A beiratások ma reggel kezdődtek meg. Az állatorvosi főiskolában ugyancsak ma kezdődtek meg a beírások dr. *Hutya* Ferenc rektor vezetésével.

— **Betegforgalom a klinikákon.** Abból az alkalomból, hogy a tudomány egyetemen a beiratkozás megkezdődött, ennek arányában a betegfelvétel is nagy arányokat öltött. Különösen a belgyógyászati klinikákon van nagy mozgalom, ahova főleg a messze vidékről is számos beteget hoznak föl s így a betegállomány megvan. A klinikákon van még hely s a felvételt egyre tart.

— **Az új Pasteur-kórház.** A Rákos-utca 6. és 8. számú telekein, ahol pár évvel ezelött gyártelep volt, a Pasteur-intézet hatalmas és a modern igényeknek megfelelő otthont kapott. Az új kórház a külföld mintájára készült, de minden tekintetben nagyobb méreteiben s a modern intézmények teljes felhasználásával. Az intézet, mely eddig az orvosi telep közepős épületének földszinti három helyiségében volt, most megtelelő otthont kap. A veszett állatoktól megmárt emberek jelenleg a Szent István-kórházban erre külön berendezett pavillonban nyerne elszállásolást s onnan vonulnak be naponként a Högyes tanár intézetébe egy-egy ápolóval. Az új kórházban ezek számára is készült megfelelő helyiség s az oltásokat az új intézetben közvetlenül lehet végezni. A kórház belső berendezésén serényen dolgoznak, s azokkal október végén készülnék el. A betegek felvétele december 10-ike körül kezdődik. A kórházat nagy ünnepek között 1904. január elején adják át hivatalosan. Az új Pasteur-kórház egyike lesz a legmodernebb kórházaknak, s annak felavatására a külföldről is sok szaktndós érkezik fővárosunkba.

— **Házasság.** Dr. *Blumgrund* Naftali abonyi rabbi eljegyezte *Elener* Aranka kislányt Tabról.

— **Vakláma a Király-Színházról.** Ma délelött a Király-utóban épülő *Király-Színház* kapujában egy homokszállító kocsi nekiment egy állványnak és feldőntötte. Erről a véletlen dologról a felzaklatott idegzetű városban mindjárt a legkalandosabb hírek jártak; pedig egyáltalán nem történt baj.

— **Bernhard Lazare meghalt.** Párisból jelentik, hogy *Bernhard Lazare* róma meghalt. Az elhunyt azzal a híres rópiratával tette világszeret ismeretessé nevét, amelyben retentíven batorsággal Dreyfus ártatlanságát hangzolta; néhány hónappal azután, hogy az első hadbíró-ság meghozta embertelen ítéletét. Ez a rópirat nyújtotta rá Franciaország és a külföld figyelmét a párisi haditörvényszék borzasztó tévedésére.

— **Változás a cionista programban.** A cionisták Baselben folyó kongresszusán dr. Herzl a cionisták baseli programjából eltérve azt indítványozta, hogy Kelet-Afrika angol fennhatóság alatt kolonizációnak és így a palesztinai államalkotás tervétől térjenek el. Az indítványt hosszas vita után elfogadták s megválasztották azt a bizottságot, melyet a kérdés tanulmányozásával, a helyszíni vizsgálatok megkezdésével s a végrehajtó-bizottság, illetőleg a jövő évi kongresszus elé terjesztendő jelentés elkészítésével megbízuk. Az aktában, amivel az angol kormány a keletafrikai zsidó kolonizációt iránt való érdeklődését bizonyítja, mint az *Egyenlőség* közli, egyebek közt ez olvasható:

Chamberlain ur közötté *Landsowne* márkival azt a levelet, melyet múlt hó 13-iki keletel intézett hozzá és amely magában foglalja annak a szerződésnek tervezetét, amelyet dr. Herzl ő felsége kormányja és a zsidó agraromátió bank közt való megkötésre javasol és amely valamely zsidó telepítvények Kelet-Afrikaiban való létesítését előzoja. O excellenciája megértele azokat a megjegyzéseket is melyeket e hó 6-án sir *Farrington E* és *Hussell* való tárgyalása alkalmával ebben a hivatalban tett. O excellenciája megbízott, hogy megmondjam, miképpen a kérdést avval az érdeklődéssel tanulmányoztam, melyet ő felsége kormányának mindama jói mezhányt-velet tervekkel szemben tanusitania kell, melyek a zsidó faj helyezésének javítását előzozzák. A rendelkezésre állott idő sokkal rövidbáb volt, hogyssem a terv minden részletebe való behatolás avagy ennek ő felsége kelet-afrikai protektorátusa képviselőjével való meg tárgyalása lehetséges lett volna; nagyon sajnálva emellett, hogy nincs abban a helyzetben, miképpen az ügyről megállapított véleményét nyilváníthatnám. Ha lehet olyan terület találni, melyet a bank és ő felsége képviselői alkalmassan tartanak és amelyet ő felsége kormányja ajánlatosnak vélelmez, Lord *Landsowne* akkor valamely zsidó kolónia vagy telepítvény létesítésére vonatkozó oly feltételi tervek, melyek a tagok számára népszokásaik megtartásának lehetőségét adják meg, hajlandó leszek kedvezően tozadni. Ily célból, ha alkalmas időterület találnék és a keletafrikai államtitkár tanácsadói véleménye meghallgatásának föltételével, hajlandó lenne olyan terv részleteinek tárgyalására bocsátkozni, melynek fő kérdései ezek: tekintélyes földrészt átengedése, a helyi közigazgatás élére zsidó tisztviselő kinevezése és a kolónia teljes mozzási szabadságának biztosítása a muma pális törvényhozás do gában és vallási megkizárólag belmagazgatási ügyekben, eme helyi autonóm igazgatási jog azonban nem érmetíti az ő felsége kormányt illető általános föltelénörzését. *Clement Hill*, a kútyminiszterium védtérületi osztályának első vezetője.

Mint a *Daily Mail* jelenti *Mombasából*, az a hír, hogy az angol kormány Kelet-Afrikaiban a cionistáknak földet ajánlott fel egy zsidó kolónia alapítására. Ugandában nagy igazgatóságok okozott. Tudniillik a kiszemelt terület, amely az Uganda-vasut mentén fekszik a legjobb földet közé tartozik. Mombasából erelyes utlakozás ment a londoni külügyi hivatalhoz.

— **Uj Arden Enok.** A Tennyson szegény angol matrózáknak sorsa elevenedik fel. R. irancia hadnagy történetében. A hadnagy 1895-ben az idegen légióban részt vevő a Madagaskar meghódítására irányuló hadműveletekben *Duchesse* tábornok vezényelte aait s egy kis ütközetben megsebesült. Elterült a csata-térre, s mivel azt hitte, hogy halálosan sebesült meg, odaadta a legényének az iratát azzal, hogy adja át a feleségének aki Algírban. *Blidah*ban lakott, ahol a hely-örsége volt addig. A legény el is járt megbízatásában. És mivel R.-né éveik nem halott a férjéről semmit sem, nemrégiben megint férjhezment, még pedig újra katonatiszthez. R. hadnagyot az ütközet után az ellenség megtalálta, egy közeli faluba vitte és ápolta. Mikor helygyógyult, rabszolgáimunkát végeztek vele, s nem adták ki még a békétetés után sem a francia katonai hatóságoknak. Mikor azonban egy francia őrnagy vezetésű rákadit, hazavittek, századossá és a becsületrend lovagjává nevezték ki. Rangot és kitüntetést kapott tehát, de a boldogsága menthetetlenül oda van. R. hadnagy ugyanis hivatalosan holtá volt nyilvánítva több évig az eltűnése után, feleségének az újabb házassága ellen tehát semmit sem tehetett.

— **Tetőtűz.** Ma éjjel újabb tűzvész pusztított a fővárosban. Éjele egy órákor kigyulladt a Csömör-ut 134. számú ház teleje. A VIII. kerületi tűzörség hamar kitermett és rövid fél óra alatt eloltotta a tüzet amely szerencsére csak csekély kárt okozott.

— **Szerelmi tragédia.** Bécsben egy *Schmidt* Károly nevű porcelan-éso gyártó akarta fői menyasszonyának atyját, mert elengerte házasságát csak azért, hogy a leányt az üzletben do zoztassa. A go-

lyó az apa helyet a leányt érte és elég súlyosan sebesítette meg. Erre a kétségbeesett vőlegény felgyújtotta a lakást, hogy valamennyien bennjének, ezán golyót röpített a sa át fejébe. A tüzet hamarosan eloltotta a tűzoltóság, a két sebesültet pedig kórházba vitték a mentők. Valószínű, hogy mindketten felgyógyulnak.

— **Az ügyvédek nemzetközi kongresszusa.** A Nemzetközi Ügyvédszövetség ezidei nagygyűlését e hó második felében tartja meg, ezuttal Bécsben, amelyen igen sokan vesznek részt a magyar jogászok közül is. Napirenden az ügyvédség nemzetközi szervezkedése van. Az előkéség az érdeklődőket, illetőleg a résztvenni szándékozókot értesíti, hogy felvilágosítással szivesen szolgál, ha hozzáfordul *Bécs*, *Gonzagasse* 16. számú helyiségében.

— **Egy tűzoltó halála.** A Sziv-utca 65. számú házban ma délutánt kéménytűz volt. A központi őrség részéről kiment egy szakasz *Balogh* István őrparancsnokkal s a veszedelmet hamarosan megszüntette. Az őrség bevonult s az őrparancsnok lakására tartott, hogy szabadnapját élvezze családja körében. Alig lépett ki a parancsnokság épületéből, birtelen rosszul lett s pár perc múlva meghalt. Holttestét a boncoló intézetbe vitték s temetését a bajtársak holnapután délután testületileg vesznek részt. *Balogh* tizenegy évvel ezelőtt lépett a fővárosi tűzoltóság szolgálatába s az utolsó évtized minden nagyobb tűzesetnél első-áldozón működött. Halálát fiatal özvegy gyászolja.

— **Dienes és az amerikai magyarság.** Az amerikai magyarságnak legtekintélyesebb lapja, a *Cleveland Scabadsag* cikket közöl *Dienes* Márton hazánkfírói abból az alkalmából, hogy nevezett hazánkfíró a rendkívül széles körben eszközölt nyomozás daedra is kikötött a szabad Amerika földjén. Amerikai magyar lapjársunk persze sokkal kevésbé örül az újonnan érkezett honfinak, mint például az odaát megjelenő panszláv újságok, amelyek diadalal konstátálják, hogy ime újra megérkezett egy magyar tolvaj. Anyyira se örül, mint amilyen megkönnyebbülten sóhajt fel ideháza némely pénzes és nagy méltóságokban ducsuló úri ember. Azt mondja az amerikai újság, hogy nagy szorulatot tenne az amerikai magyarságnak az, aki hazakezpedálna az ő hazába. *Dienes* urat, olyanformán, mint ahogy annak idején nyakfontották *Falkait*, a pénzeslevélhordót s meg se állottak vele Budapestig. Az amerikai magyarságnak végtelen erkölcsi espás az, hogy ilyen, már nem is kéts elemek reprezentálják odaát a magyarságot. Odaig persze, míg odaát is ellentét nem jutnak a büntető törvénykönyvvel s meg nem húzódnak valamelyik esendes amerikai börtönben. Biz ez kár, nagy kár, hanem mi itthon maradtok éppen csak ezeket az elemeket nélkülözhetjük. Aki becsületet emberünk van, arra szükségünk van itthon. Nagy szükségünk s a tisztulásnak ezek a proecesszusai, amikor fölfakad a nemzet testén egy-egy kelevény s kipotyognak közülünk a *Dienes* Mártonok, szükséges és hasznos. S *Falkai*? Az a posta pénzét vitte el s ha visszahozták, abból csak haszon származott. Megkerült a közvagyonból eltulajdonított summa. *Falkai* egészen jelentéktelen ember volt. Postaszőlőkből, levélhordókból lett ki a baráti köre. Nem kompromittálhatott senkit. *Dienes* Márton miss figura. Az urak barátja, es-koze, bizalmasa volt. Az ilyen alakot jobb Amerikában, a biztos messzeségben tudni. Az óceánon nem lehet átkiabálni Európába olyan dolgokat, amelyeket szivesen elmetnek örökre a világ elől a bünbe esett magas uraságok.

— **Baleset egy variétében.** Egy prágai variétében olyan szerencsétlenség történt, mint az idén a cirkuszban. Egy amerikai hölgy, miss *Aliz*, produkálta magát egy szalagpályán automobilon. A pálya egyik részén benne ült hölgy fejfel lefelé került. Nyilván hibás beállítás következtében az automobil kiskított a pálya végén és a miss a pódumra zubant. A közönség rendkívül izgatott lett és csak akkor nyugodott meg, amikor a miss megjelent s biztosította a közönséget, hogy csak egy kis horzsolást szenvedett a fején.

— **A tűzkatasztrófa árosultjainak.** A Párisi Áruház rettenetes katasztrófiájának szerencsétlen árosultjai javára ma a következő adományok folytak be hozzáik: *Láng* Edéné urnó (Nemes-Déd) gyűjtése: 6 korona 70 fillér (a árosultak számára); a *Kunossy V.* és fia cég alkalmazottainak gyűjtése) az áruház volt alkalmazottainak segítésére): 7 korona 80 fillér.

Láng Edéné urnó gyűjtésén adakoztak: *Láng* Edéné 2 K., *Upaky* Ferenc 40 fillér, *Üst* Gyula 60 fillér, *Ároston* József 1 K., *Grosz* S. 40 fillér, *Fischer* J. 40 fillér, *Lichtenstein* Zs. 40 fillér, *Füstös* István 40 fillér, *Németh* József 1 K., *Farkas* Lajos 40 fillér, Összesen 6 K. 70 fillér.

A *Kunossy V.* és fia cég alkalmazottainak gyűjtésén adakoztak: *Weisz* Sándor 1 K., *Kolman* Margit 1 K., *Enyedi* Sándor 1 K., *N. N.* 60 fillér, *Fenyő* Erzsébet 1 K., *Schönlechner* Karoly 60 fillér, *Jeret* 2 K., *Gabriel* György 60 fillér. Összesen 7 korona 80 fillér.

— **Szerencsétlenül járt altábornagy.** *Miskolc*-ról táviratozást: *Konja* Sándor altábornagyot, a 15. gyalogbadosztály parancsnokát súlyos baleset érte, kocsiról leesvén, lábát törte. Az altábornagy *Vaitán* volt és a hadosztálygyakorlatot vezette. *Kocsin* *Vaitán*ról *Emőd*re hajtatott, utközben a lovak megvadultak, a kocsit elragadták és az altábornagy kiesett a kocsiból és a lábát törte. Ma külön vasúti kocsiban *Emőd*-ről *Budapestre* szállították a helyőrségi kórházba. *Konja* altábornagy éppen ma ünnepele volna hazai szolgálatának 40-ik évfordulóját. Az eset a városban általános sajnálkozást kelt.

— **Szaktanfolyamok.** A Magyar Háztartási Iskola-egyesület, melynek elnöke báró *Dániel* Ernőné, új tanóramat szeptember 7-én kezd meg VII. *Rotenbiller*-utca 15. szám alatti iskolaheységében. A tanóramat 6 hónapig tart; délelőtt 8—12-ig a középszintű családok leányai, este 6—9-ig a munkásleányok nyerne a háztartás minden ágából alapos oktatást. Tagok gyermekei 32 korulat, nemtagok 35 korulat fizetnek havonként tandíj fejében; munkásleányok naponta 30 fillért fizetnek. A növendékek a tandíj fejében az utvezetésnek naponta. A beiratások szeptember 2-ától kezdve hetköznapon délután 8—6 óráig, vasnap d. e. 9—11 óráig az iskola helyiségében eszközöltek. — A budapesti nőruháziparosokvetkezett gyakorlótanulmányos, melyet a báró *Dániel* Ernőné előkésége aatt álló igazgatóság abból a célból létesített és tart lenn, hogy a takarékoskodásra és esetleg kenyérgeseretre utalt másadok nőtagjait az otthonmunkára képesítse, második érvolyamát szintén megvittotta. A beiratkozók a főnapi tanítási (délelőtt 6 vagy délutáni) tanuszakra szeptember 15—10-ike között vannak s a tanítás szeptember 15-én kezdődik. A tanfolyam tandíja a délelőtt tanítási szakon havi 30 korona, a délutáni 24 korona; iskolai kötelezettségüknek 16 eredményvel meg elélt jelentkezők feltanulmányosságát élvezhetnek, kik közül az igazgatóság harmat mint: ösztöndíjas növendéket a szövetkezet tisztviselőit képezet ki. Jelentkezhezi az ipartelegen, VIII. ker. *Futó*-utca 7. szám.

Az Országos Női Gyorsíróegyesület gyorsírási és gépirási szakiskolájában a szeptemberi tanóramat előjegyzéseket és jelentkezéseket a magyar és német levelező-gyorsírási és vitarsas, valamint az összes íróegyetrendszereken tarott gépirási tanfolyamokra, az egyesület helyiségében (Kaz. ucta-3.) naponta 3—7 óra között *Kaiser* Gizella elnök fogad el.

— **A Ganz-gyári sztrájk.** A Ganz-gyár budai gyártelepén napokkal ezelőtt sztrájkba léptek a vasöntőmunkások. Mintegy nyolevan vasöntő szünetelt be a munkát és sztrájktauyajukat a *Medve*-utca 6. szám alatt levő *Fácán*-vendéglőben ütöttek fel. Követelésük a következő: 3 korona 60 fillértől 6 koronáig terjedő bérminimum, az akkordmunkánál 20% béremelés. A gyárigazgatóság azonban elzárkózik a követelések elől és elhatározta, hogy amíg a vasöntők sztrájkolnak, elbocsátja a többi munkásokat. Tegnap a segédmunkásokat, ma pedig a lakatossegédeket bocsátották el a munkából. A gyár munkásai most ató felnek, hogy szombatig valamennyi munkást elbocsátják. Az igazgatóság ezzel akarja a sztrájkolókat a sztrájk abbahagyására bírni.

— **Védekezés az árvíz ellen.** A földmívelési miniszter fölhívta a főváros, hogy a promontori-uton a földtől nyolc méterre emelje föl. A mérnöki hivatal ma azt jelentette a tanácsnak, hogy a földtől emelése 115.000 koronába kerülne.

— **Életuntak.** Az éjszaka a budaörsi vámnál őrt álló rendőrök jeleutkezett egy izgatott ember, aki elmondotta, hogy *Vinnel* Sándor a neve jászberényi szőlésű e pézsz. Megunta az életét és a *Kelenföld* lele robogó vonat alá léktűt. A mozdony azonban kikötte a vágányoktól és a vonat kerekei csak a jobbkeze kis újat metszettek fel. Az életunt cépszét a János-kórházban apólják. — *Györffy* Mihályné tekerkeskedő lakásán földtunkurát ivott. A mentők a Rökus-kórházba vitték.

— **Gyárcsok kereskedők és iparosok Bosznia-ban.** A hazai kereskedelmi és iparkamarák igen érdekes társas-kiindulást rendeznek a jövő hónapban Bosznia-ba. A 8 napra terjedő kiindulás szeptember 13-ától 20-áig tart. A kiindulás technikai részének intézésével a magyar királyi államvasutak budapesti központi menetgyvidojait bizták meg a kamarák. A résztvevők rendkívül kényelmesen fognak utazni, mert a menetgyvidroa teljes buzgalomával igyekszik azon, hogy minél több elnyújt biztosítson a kiindulásnak. Ha megfelelő számú utas lesz, különvonatot, legalább is külön kocsikat bocsát rendelkezésre. A Boszniaiban megtekintendő ipartelegek és általában a tanulmányi kiindulás részleteire nézve a menetgyvidroa (IV. *Vigadó*-tér 1.) készséggel nyújt felvilágosítást és küld illusztrát utazási tervet. A kiindulás alatt a Kereskedelmi Múzeum és a Kereskedelmi Részvénytársaság boszniai és hercegovinai kirendeltségei, valamint a boszniai országos kormány főhivatalnokai kалуulják a társaságot. Az érdeklődők jól tessék, ha minél előbb jelentkezik az ak kamarai titkároknál, akár a menetgyvidroánál.

— **Cirkusz.** A Szidoi-cirkusz, amely szeptember 16-án elutavozik és különvonattal Münchenbe megy, arra törekszik, hogy új számokkal kedveskedjék. Többek közt fellépnek gróf *Spánochi* *Leó* mint iskolalovár és *Körber* kisasszony mint iskolalovár és az újonnan szerződött tagok közül.

Hettyey Sámuel püspök.

— 1846—1903. —

Budapest, szeptember 1.

A magyar katolikus egyházban megint előrült az ország egyik legrégebbi és legduzzabb javadalmasu püspöki széke. *Karlsbadból* jelenti egy táviratunk, hogy *Hettyey Sámuel* pécsi püspök ma délután ott hirtelen elhunyt. A magyar közvéleményt váratlanul éri e halálhír és részvétellel fordul a pécsi egyházmegye felé, amelynek a megboldogult jellemében szilárd, szívben gazdag főpapja volt. *Hettyey* a galambszívű herceggímás oldala mellől került *Szepessy, Dulánszky* és annyi kitűnő katolikus egyházközeljének örökbe és mint a herceggímás kedves embere magával vitte fényes közigazgatási méltóságába az egyház kivétel nélkül szerető, a felekezeti türelmességgel öltal melletti körül szellemet, amelynek melege az esztergomi rezidenciából az egész országra kiárad. Tudjuk, hogy eredetileg *Fraknói Vilmos*, a jeles történettudós, a magyar tudomány bőkezű mecénása volt a kormány jóllátója a régi püspöki székre és csak miután a kinevezés a Vatikán részéről legyőzhetetlen akadályokba ütközött, terjesztette *Wlassics* a herceggímás ajánlatára *Hettyey Sámuel* kinevezését a király elé. A közvélemény, amely nagyon szerette volna, ha végre *Fraknói* érdemei kellő méltánylásra találják, megnyugvással fogadta *Hettyey Sámuel* kinevezését, kezeséget látva eddigi működésében az iránt, hogy a hitűség és a hazaszeretet harmóniája fogja ékesíteni kormányzatát. Ötvenes püspöksége alatt csakugyan mesterének nyomdokaiban haladt és erélyes fellépésével ártalmatlanná tette a néppárti papjainak túlzó törekvéseit. Annál feltűnőbb volt, hogy néhány hónap előtt megtiltotta a Kölesy-himnusz éneklését a templomban és *Ugron Gábor* hoves támadására *Hettyey Sámuel* egy szelidhangú nyilatkozattal válaszolt, melyben szinte mentegőfőzött és a katolikus liturgiára háritotta eljárásának okát. Azóta se lépett az őz püspök a nyilvánosság elé. Pájdalmas betegsége is kinozta, amely ellen *Karlsbadban* keresett gyógyulást. Bajja az utóbbi napokban súlyosbodott, úgy hogy a beteg püspök operációnak vetette magát alá. Azóta, mintha javult volna állapota, de ma hirtelen rosszult és néhány órával később csendesen elhunyt. A pécsi egyházmegyében szivből meg fogják gyászolni a jólelkű, nemesszívű főpapot, aki rövid kormányzata alatt is nagy alapítványokkal bőkezű pártfogója volt a katolikus hitéletnek és népoktatásnak.

Pécs, szeptember 1.

Hettyey Sámuel, a pécsi egyházmegye püspöke, mint egy *Karlsbadból* a székeskáptalanhoz érkezett távirat jelenti, ma délután 1/2 órakor a halotti szentések ájtatos felvételén meghalt. *Hettyey Sámuel*, aki csak 1898. január 28-án foglalta el a pécsi püspöki széket és ezen idő alatt különösen az egyházmegye meggyarapítása és a püspöki jogakadémia kifejlesztése, valamint a tanítóképző intézet tanárai anyagi helyzetének megjavítása körül szerzett nagy érdemeket, már június havában szentlászlói nvaralójában kezdett panaszkodni bébiántalmai miatt. Orvosi alapos vizsgálat után *idült bétrákok* állapotot kapott meg, de ezt titkolták a püspök előtt. Mégis tájéalmi csillapítására *Karlsbadba* küldötték, ahová augusztus 11-én Budapestén át elutazott. Kisérétében csak *uoakaösose*, dr. *Hettyey ezredorvos* és *Jakab Béla* szertartó voltak. A püspöknek sejtelle sem volt betegsége komoly voltáról. Eleinte úgy látszott, hogy a kura használ, mert a püspök jobban érezte magát, de a múlt hónap vége felé váratlanul fokozódó mértékben tértek vissza szenvedései. Augusztus 24-én operálni kellett a püspököt. Az operáció igen jól sikerült és napról-napra érkeztek ide a hírek, hogy a püspök állapota javult és rövidesen teljes gyógyulás remélhető. Ma azonban már a déli-oltott folyamán távirat érkezett, hogy a püspök állapota hirtelen súlyosbodott és délen már jeleztek, hogy a katasztrófa minden percben bekövetkezhetik. *Jakab* szertartós délután 4 órakor értesítette a székeskáptalant, hogy a püspök 1/2 órával meghalt.

A gyászbeszédet a káptalan 5 órakor a vártemplom harangjainak méla bugásával adta hírül a megrendült közönségnek. A székeskáptalan azonnal egybegyűlt és mély megilletődéssel adott kifejezést gyászának. Azután intézkedett, hogy a püspök holtteste *Karlsbadban* bebalzsamoztassék és azután Pécsre szállíttassék. Az elhunyt püspök testvérösose, *Hettyey Elek* jószágkormányzó a szükséges intézkedések megtevéle végett az esti vonattal elutazott *Karlsbadba*. A székeskáptalan *Troll Ferenc* választott püspök elnöklésével tartott ülésebből a kormányt és a herceggímást értesítették. A püspöki javak lepecsételésére *Hanny Gábor* pápai prelat és *Wurster József* kanonok küldettek ki, akik rögtön eleget tettek a megbízatásnak. A városban az összes középületekre kitű-

ték a gyászszobogót. A káptalan és a család holnap gyászjelentést ad ki. A temetés valószínűleg vasárnap lesz Pécsen. A beszentelést az is szomszéd püspök fogja végezni.

*

Hetve *Hettyey Sámuel* 1845. szeptember 13-án született a vas megyei Hetény, régi nemes családból. Gimnáziumi tanulmányait Sopronban és Esztergomban végezte s aztán belépett az esztergomi papneveldébe, ahol kitűnő sikerrel végezte teológiai tanulmányait. Pappá csak 27 éves korában szenteltetett 1872. augusztus 2-án s aztán Somorján működött, mint segédlelkész. Kiváló képessége csakhamar magára vonta *Simor Janos* herceggímás figyelmét, aki Esztergomba helyezte át a fiatal káptalant. Ma rövid idő múlva kinevezte a nagyszombati Gímimázium tanárává és hiszónokává. Ebben az állásban éppoly lelkiismeretes, mint alapos készűltségi tanárnak éppoly pedagógiai tudással szerep örökítette meg a tanítók szellemi kincseinek gyűjteményeiről írott magvas értekezésében. 1874-ben az esztergomi szeminárium tanárává és tanulmányi felügyelőjévé nevezte ki *Simor*. 1885-ben a bécsi Pázmáneum tanára lett s itt nyolc éven keresztül a leghazafiasabb szellemben vezette növendékeinek nevelését. Bó alkama volt itt megismertetni Magyarországot és Ausztria ióuri osadályával, s többek között a Szőgyény- és Kálly-osadályoknál a hittant tanította.

Vaszary Kolos bíboros herceggímás, kinek a nagy tudomány *Hettyey* szintén kedves embere volt, 1893-ban az érseki iroda igazgatójává nevezte ki és itt is lényes tanujelét adta tökéletes megbízhatóságáért, emberismeretének és telebarátú szeretetének. Érdemei elismerésűl már 1894-ben kanonokká nevezte ki. 1896-ban pedig örmzeset apát lett. Mint ilyen érte 1897 október 31-ikén az a kitüntetés, hogy a király pécsi püspökké nevezte ki *Dulánszky Nándor* örökbe Püspöksége alatt fényes példaképpül szolgált lelkeszeinek a papi tökéleteség és az igazi tudományosság minden ágában. Jóképessége az egész Dunántulban ismeretes volt. Ahol csak alkalma volt az igma massagot gyakorolni, nem esnált semmiféle anvagi áldozatot. A katolikus egyetem előára 1899-ben tett le 200.000 koronát. Kisebb alapítványának száma szintén jelentékeny. Egyházmegyéjét és papjait nagyon szerette. Ritkán távozott Pécsről, csak nagy néha rándult fel Péstre, vagy a Pécshez közel levő Szent-László vidékére. Épp a múlt hó 26-án ünnepelelték rokoni, *Hettyey Elek* jószágkormányzó és családja, továbbá *Hettyey ezredorvos* és neje püspök-bátyjuk névűnépét és akkor legkevésbé sem gondolták hogy a halál sújtó keze oly közel jár az őz főpaphoz.

Vizsgálat a romok között.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 1.

A múlt heti rettenetes katasztrófa színhelyét véget ért a hatóság vizsgálat egyik része. A VII. kerületi előjáróság befejezte azt a vizsgálatát, amelyet avégből indított, hogy megállapítsa, mennyiben használhatók továbbra a Párisi Áruház átégett falai. Az előjáróság a vizsgálatának eredményét a következő határozatában foglalta össze: A Kerepesi-ut 38. számú házára kimondja, hogy használhatatlan s egy helyiségeben sem engedi meg a tartózkodást. Utasítja a ház tulajdonost, hogy az épület helyreállítására tizenöt nap alatt kérjen engedelmet. Elrendeli, hogy a Klauzál-utca 3. számú házába és a Kerepesi-ut 35. számú házába tört átjárókat elzárják s az összes törmelékot sűrűgösen hordják el. A Kerepesi-ut 40. számú házában a földszinti üzleti helyiségeket s az emeleti lakásokat használhatónak mondja az előjáróság. Csak a földszint 23. számú lakásában tiltja meg a további lakást. Kisebb intézkedéseket és tatarozásokat rendel el az előjáró; a léposházai úrt a léposó megépítéséig elzárta.

A magánépítő heles bizottságt tegnap *Kun Gyula* tanácsos elnöklésével tartott ülésén elhatározza, hogy holnap délelőtti tízedik órakor helyszíni szemlélet tart, az immáron állványokkal körülvevett épületben.

A tűzoltóság mulasztásai dolgában *Lung György* tanácsos ma délen kihallgatta dr. *Földes Árpád* ügyvédet, aki *Szerbowski* Szaniszló tűzoltó főparancsnok elen főjelentést tett. *Lung György* tanácsos, aki *Faller Ferenc* tanácsostól most vette át a vizsgálat vezetését, jegyzőkönyvbe foglalta dr. *Földes Árpád* vallomását, melyszerint *Földes Árpád*nak pozitív adatai ugyan nincsenek, de számos olyan tanura hivatkoznak, akiknek állításában föltétlenül megbízik. Ilyen tanu *Virág Miksa*, aki határozottan állítja és esküvel is kész bizonyítani hogy a tűzoltóságnak azt adták tudni, hogy *ig a Párisi Áruház*, nem pedig azt, hogy *bolts tüz von!* Hivatkozik *Földes* a telefon-felügyelőre is, amely szintén azt bizonyítja, hogy a jezés helyes volt. Számos tanu állít *Földes*, akik a tűzoltóság fejletlen működését és késői érkezését bizonyítják.

A több oldalról is megindult vizsgálatra nézve mindenesetre segítségül lesz a Rókusban fekvő betegek valamója is. A betegek közül ma már csak a *Spira Adél* baja súlyosabb természetű, de láza ma már nincs s orvosai erősen állítják, hogy hamarosan fölépül.

Mann szabót aki a leégett palota negyedik emeletén lakott, *Afferduft Ignác* pincér mentette meg a lángok közül. Ma reggel beszélte el a tűzvizsgálóbizottság előtt a mentés részleteit, amelyek valósággal elérnítők. Mann szabó félig ájultan guggolt már a szoba szegletén, mikor *Afferduft Ignác* kimentette a szobából, ahol már pokoli volt a hőség és az alólról előtörő lángok nyáidosták az ablak vasrácsozatát. *Afferduft* arra kérte a bizottságot, hogy segítse valamivel, mert a nagy tűzben a mentés alka mával ő is égési sebeket szenvedett.

Ma reggel *Reichner Simon*né, keseregve, jajgatva panaszolta el a leégett áruház előtt a sok bámulónak, hogy térje, *Reichner Simon* végképp elült. Kerestette Siótkon, mivel a tűzvész előtt még beszélt vele és akkor mondta neki, hogy fontos ügyekben elutazik Siótkra *Goldberger*ékhez. Siótkon nem is lehetett, a tóvárosban sincs sehol, mert már jelenkezett volna. Különbön *Reichner* elpusztulását megerősíti egy pozsonyi kereskedőnek az elbeszélése is aki azt mondja hogy a tűz kátörésekor az áruházban nagy bevásárlásokat tett. *Reichner Simon* szolgáta ki, akit személyesen is ismer. A nagy láma, izgalom balára ő is gyors futásban kerestet menekült. Emlékszik, hogy *Reichner* a pince bejáratához szaladt, ahelyett hogy az ajtón elmenekült volna. Azt hiszi, hogy *Reichner* a borzalmas tűzvész áldozata lett.

Hogy milyen óriási tűz pusztított az épületben, mutatja a leégett palota be-seje, amely teljesen romba, törmeléké égett. A földszinti áruház és az udvari raktár szinte megdöbbenő képet nyújtja a pusztulásnak. A földleposház, amelynek 160 tőh-márvány léposfoka volt, teljesen e pusztult. Ennek a törmelékot szakérő szem négy vagon-rakományra becsüli. Az egész udvari áruházban a törmelék, az összeolvadt üvegtető, a folyosók védőrácsa, boltozata, félemeletnyi magasan lecszik. Az eső emeleten többnyire vasárak, lámpák, vaságók voltak elraktározva, míg a szomszédos 40-es számú ház első emeletén a baba-osztály volt; itt már teljesen e takarítottak mindent, össze-szedték a még megmaradt gyermekágyaka: koskai, madárkalitkakat és függőlámpákat. Az összeégett, vasmikor értékes bolmknak alaposan leszálított az áruk, különként négy filléért vásárolták ma az ócsa-vaskereskedők.

Az emeleti lakások is majdnem mind teljesen elpusztultak. sok helyen még a bolnhajtások is leszakadtak, mintha bomba szakítottá volna át az emeletet. A mezezet helyett most ideiglenesen széles kockapadlok raktak. Egyik másodikemeleti lakásban, ahol többek között egy zongora is elégett, ennek az acélhúrjai, a vasbetétjei és pedája teljesen épek. A hálószobák mosdóasztalai is eégtek, a márványlap azonban sérletlenül került ki a tűzből. A falak anynyira kiégtek, hogy a téglák közötti vakolatnak most már nincsen semmi kötőereje és a falakat most csak a téglá surlódó ereje tartja össze. Ez a surlódás azonban csak addig bírja tenntartani a falakat, amíg nagyobb teher nem nehezedik rájuk. Mihelyt azonban a házat betetőznék, ennek súlyát aligha bírni ki az épület és akkor újabb katasztrófa következhetnék be-

A Wertheim-szekerény keserve.

A Wertheim-féle pénzszekerények nem érnek már semmit, mert olyan patronok találják ki, melyek zajtalanul széjjelvetik őket.

Ki itt a földön nagyhatalmi Pozic'ónak örvendhettem, Tegnapról mára szegény talmi Mihaszna vasdarabba lettem.

Ki disse voltam sok szobának, És még több sziv hiú reménye: Most én vagyok az élő bánai, Nevemnek nincs már büszke lánya.

Nem hordnak belém már halommal S szent bizalommal tenger kincset; Szivem telve aggodalommal, Ha bús jövőm elé tekintek.

Nincs jó helyem erős karomban Az embereknek kincs, péze; Pedig még nemrég is mi voltam... Például néked, nagy Teréze!

De minden percek van kamatja, Mely szépek, jónak rombolja, Nem pihen meg egy pillanatra A rút, feltalálási gölya.

Ő ü ötte le koronámat, Nem titok immár titkon kulosa; Hamut hint fejemre a bánat, Mea culpa, mea culpa!...

FŐVÁROS

(*) **Az esküteri híd.** Az esküteri hidat október elején megnyitják az ünnepes megnyitási valószínűleg október negyedikén lesz. A híd tervének módosításával a főjárót és auljárót is módosítani kell. Az auljáró helyét ugyanis eloglalta a szobortalapat. A közmunkatanács meg is osinálta az auljáró új tervét s a tervet megküldötte a fővárosnak. Az auljáró megkerül a hidalapot, az ut lejtése n. o. százalék. A mérnöki hivatal lehetetlennek tartja, hogy a közönség ilyen meredek után veszedelem nélkül közlekedhessen.

(*) **Az ó-budai előjáróság új épülete.** A székesfőváros közgyűlése elhatározta, hogy a III. kerületi előjáróság elhelyezésére a Pó-tér és Szt-Endrei-utca sarkán levő fővárosi teken új épületet emeltesse, amelynek a költségét 842.000 koronában állapította meg. A belügyminiszter a ma érkezett leiratában tudatja a fővárosi hatóságával, hogy a közgyűlésnek ezt a határozatot jóváhagyta.

(*) **Fertőző betegségek.** A tisztviselői hivatal jelentése szerint, az elmult héten a következő erizós betegségek fordultak elő: tífusz 8, bárányhim 6 9, vörheny 53, kanyaró 25, difteritisz 44, egyptomi szembetegség 4, vérhas 2, hőkruntz 11, orbánc 21. Halálozás: tífusz 1, vörheny 11, difteritisz 6, hőkruntz 1, orbánc 1.

(*) **A szabadság-tér rendezése.** A székesfőváros tanácsa, az V. ker. Szabadság tér közeveséhez szükséges 1390 folyóméternyi grant, vagy bazalt szegélykő szállítására árle-tést nyit. Az erre vonatkozó ajánlatokat szeptember hónap 22-ikéig lehet ben utalni, a Központi Városüzemeltető középítési ügyosztályhoz.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **A proletár k.** Holnap, szerdán a 64 ik előadását éri meg a Nemzeti Színházban Csiky Gergely színműve. A *Proletárok*, mely mindig egyik legvonzóbb műsordarab a volt a színházban. A holnapi előadásban Helvey Laura, Török Irma, T. Deli Emma, Györgyné Nagy Ibolya, Boer Hermina, Ujházi Mihályfi, Gabányi, Dezső, Rózsahegy, Gál és Senki Gáspár szerepében a kis Várdai Ilkó játszanak nagyobb szerepet. Az előadás kivételesen 7 órakor kezdődik. Másnap, csütörtökön *Bercsik Árpád* nagybatásu vigjátéka, a *Himfi dalai* 49-edeszer kerül színpadra, *Rákosi Szidi*, *Jágoti Juliska*, *Vizvári Mihályfi*, *Gál, Pálffy Horváth, Dezső* és *Rózsahegy* fogják a nagyobb szerepet játszani.

** **A Városligeti Színház** jótékonyestje. A Városligeti Színház érdekes előadást rendez szombaton, e hó 5-én a Párisi Aruház tüzkarosultjai javára. Ez alkalommal a *Nebántsvirág* kerül színpadra, *Szojzer* Ilonkával, az Operaház művésznőjével a címszerepben. A művésznő az őt a szerepet ezúttal először játsza hazai színpadon. A darab többi főbb szerepet szintén elsőrendű művészek játszzák. Az előadásra jegyek már ma váltakozó az ismeretes óvétel helyeken.

** **Vendégszeropias.** *Gercsy* Giza, a jeles fiatal szubrettprimadonna, ainek kiváló tehetségét a főváros közönsége is ismeri, holnap a *Lili* címszerepében lép fel a Fővárosi Nyári Színházban. A művésznő legutóbb a kolozsvári Nemzeti Színház primadonnájává volt.

** **Az Országos Színész-Egyesület.** Az Országos Színész-Egyesület tanácsa ma délután tartotta a *Ditrói* Mór elnök ése mellett első őszi gyűlését. *Mészáros* Kálmán irodalgaigazgatónak az elmult nyárról szóló jelentése konstataja, hogy a vidéki igazgatók bátraleka 15.447 korona, amely szokatlanul nagy összeg abban leli magyarázatát, hogy a vidéki színházgatók az ex-lex következtében nem kaphatták meg a részükre engedélyezett szubvenót és így kötelezettségeiknek nem tebelek elegend. A tanács, méltányolva a fennálló nehéz helyzetet, az igazgatóknak tartozásait megfizetésére október 16-ikáig haladékot adott. A jelentés kiemeli a vidéki színészet nyári működéséből a pozsonyi társulatnak nagyszerű fúmei vendégjátékát. Ennek kapcsán szóba került a *pozsonyi-soproni* színészet ügye. *Szendrey* pozsonyi igazgató azt az örvendetes tapasztalását jelenti be a tanácsnak, hogy *Pozsonyban* a magyar színészet napról-napra annyira tért hódít, hogy a magyar színészetnek most már hatodélténapos szezonja van, amennyi eddig soha nem volt, s bizton reményli, hogy egy-két év múltán a magyar színészet véglegesen meg fogja magának *Pozsonyt* hódítani s ki fogja onnét a német színészetet szorítani. *Domogyi* Károly igazgató a *soproni*, *Balla* Kálmán igazgató pedig a délvidéki szerb színészetre hívja fel a tanács figyelmét. A tanács kimondta, hogy egy a *soproni*, mint a *délvidéki* színészet ügyében fel fog irni a belügyi kormányhoz és megújítja azt a régóta hangzóztatott kérését, hogy idegen nyelvű színtársulatnak koncessziót ne adjanak. Abból az ötlemből, hogy az *Országos Színész-Egyesület* által létesített színésziskola tegnap megkezdte működését, foglalkozott a tanács a

magánújságosok kérdésével és szemben azzal, hogy egyes nyilvánossági joggal felruházott iskolák azt hirdették az újságokban, hogy növendékeik felvételi vizsgálat nélkül, az iskola végbizonnyítványai alapján felvétetnek az *Országos Színész-Egyesület* rendes, nyugdíjképes tagjai sorába, kiúondotta a tanács, hogy ragaszkodva az egyesület alapszabályaihoz, ezután is csak az *Országos Színészakadémia*, *Zeneakadémia* és saját színésziskolája végbizonnyítványait fogja olyankor jogosítéknálni, amelyek felvételi vizsgálat nélkül jogosítanak a rendes tagságra, illetve a színpadon való működésre. A tanács ezután még több fontos kérdést s ezek közt az *Erich* bécsi színházi ügyekkel megköteendő szerződést tárgyalta.

** **Budai Nyári Színház.** A Budai Nyári Színházban holnap szerdán *Gergely* Gizeila vendégfellépésével a *Lili* kerül színpadra. A főszerepeket a vendégművésznőn kívül *Ráthey*, *Környei*, *Follnus*, *Bartos*, *Köröndi* és *Bera Paula* játszzák. Vasárnap lesz a bemutató előadása *Pntér* Imre *A fáu rószája* című eredeti népszínművének *Sugar* Aranka és *Pntér* Imre vendégfellépésével.

** **A Hektor kisasszony.** *Weinberger* Károly operettje, a *Hektor kisasszony* kerül színpadra a Népszínház nyári színe után e szór s ez lesz egyúttal az első fellépése szabadság után *Hegyi* Arankának is. Részt vesznek az operettben *Ledovsky* Gizela, *Szentmiklóssy* Irén, *Láng* Etel, *Krecsányi* Sarolta, *Solymosi*, *Kiss* Mihály s a lovász humoros szerepében *Kovács* Mihály, *Kendics* Kálmán és *Ujvári* Károly.

** **Obrenovics Sándor.** *Kerekes* Mihály történelmi drámáját számos vidéki igazgató nagy sikerrel adta elő. Pozsonyban *Szendrey* Mihály színtársulata a egymásután háromszor adta szult híz előtt, dr. *Janovics* Jenő szegedi színtársulata szintén háromszor ad a telt híz előtt az újdonságot. Szombaton *Nádassy* József pécsi, vasárnap *Komjáthy* János kassai színtársulatánál kerül színpadra a darab.

** **A cigányélet a színpadon.** *Dankó* Pista *Cigányélet* című népszínművének utolsó próbái most folynak a Népszínház színpadán. A darabban a hamisítatlan eredeti cigányélet annak minden érdekességével kerül színpadra *Dankó* Pista legbecesebb dalait fogják játszani a népszínmű előadásának keretében rendezendő cigányzene-hangversenyen résztvevő zenekarok. Eddigélre a következő cigányprimások jelentek a versenyre zenekarokkal: a helybeli zenekarok közül *Balogh* Károly, *Bekes* Béla, *Markus* Péter, *Pege* Károly, *Bács* Pali, *Radies* Béla, *Vörös* Elek, *Vörös* Miksa, továbbá *Kiss* Jancsi (Balatonfüred), *Balogh* Gábor (Eger), *Magyar* Kálmán (Debreczen), *Magyary* Imre (Debreczen), *Hamza* Miksa (Nagyvárad), *Farkas* Sándor (Pécs), *Farkas* Laci (Sicótk), *Rigó* Béla (London).

** **Színésziskola beiratkozás.** Az Országos Színészegyesület színtársulataiban a felvételi vizsgálat 4-ikén, pénteken délután 3 órakor fog megkezdődni. Ez ideig előlegesen lehet jelentkezni az iskola helyiségében, a titkárságnál (Lipót körút 1.sz. II. em. 2.).

** **A színházak tüzbiztonsága.** Ma délután folytatta az állandó színházvizsgáló-bizottság a tégnap a Nemzeti Színházal megkezdett tüzbiztonsági vizsgálatot a Vig- és Magyar Színházban. A bizottság tagjai voltak *Paksy* Béla fővárosi bizottsági tag, *Mezey* Lajos V. kerületi előjáró, *Pekary* József főkapitányi helyettes *Scebovsky* Staniszlő tüzőelőjáróparanosnok, a kerületi mérnökök és az előjáróság kiküldöttjei. A bizottság elnöke *Horváth* János fővárosi tanácsnok volt. Elsőnek a *Vigszínházat* tekintette meg a bizottság, ahol *Falvadi* Gábor igazgató kalauzolta a megjelenteket. A bizottság itt minden a legnagyobb rendben ta ált. Az összes óvintézkedéseket megfelelő jónak és célszerűnek látván, a színház megnyitására az engedélyt megadta. Innen a bizottság a *Magyar Színházba* ment, ahol a színház részéről *Merei* Adol titkár fogadta őket. Mután a bizottság megtekintette a színpadot, nézőteret, megvizsgálta a kijáratokat, vasluggönyt, villamos viágítást és tüzcsopokat, ennek a színháznak is megadta a játszási engedélyt.

** **Zeneiskola beiratkozások.** A *Magyar Zeneiskola* igazgatósága a növendékek beíratását ma kezdte meg az Erzsébet-körút 27. szám alatt lévő helyiségében. A beíratás naponta 10—12-ig és 4—6-ig tartanak. Az előkészítő-osztályba olyankor is felvesszük, akik semmi előismerettel nem bírnak. Beíratási díj az előkészítő- és a négy rendes osztályba 3 forint, a havi tandíj 4 forint. Fűtésért és világításért egész évre 2 forintot kell fizetni. Az elméleti és mellettközelítésként külön tandíj nem jár. Táékeozlató értesítő kívánatra ingyen küld az igazgatók.

Szűcs Antal zeneakadémiánál már megkezdődtek a beíratások az intézet kecskeméti-urali helyiségében. Az intézet most lép a 3-ik évfolyamba s e hosszú, sikeres pályázatát minden hatóság támogatás nélkül érte el s a szülőök a jövőrevel intézetet igen szívesen keresik fel gyermekeikkel. Tananyag: zongora, kezdőtől a legmagasabb művelésig, zeneelmélet és ének. Tanrak a leány növendékek számára hétfőn, szerdán és pénteken délután 1—6-ig; a fiúk számára kedden, csütörtökön és szombaton.

** **A Zenei Magyarországról** 17-ik füzeté érdekes és divatos zenéjónsdonságokkal jelent meg. Előfizetheti a Zenei Magyarországról (Klöckner Ede) zeneműkiadó-

hivatalában Budapesten, VIII., József-körút 22—24. E felvételi ára egész évre 24 füzetre 12 korona, fél-évre 12 füzetre 6 korona.

Színházak megnyitása.

Budapest, szeptember 1.

Négy színház nézőterén gyultak ki ma este újra a villamos lángok, jelente, hogy véget ért a nyári szünet s a festett világba, kéthavi holt némaság után ismét visszatért a művészi élet eleven lüktetése. A színházak megnyitó előadásairól alábbi tudósításaink szólnak:

Nemzeti Színház.

A Nemzeti Színház eredeti magyar darabbal kezdte meg az új évadot ma este: *Rákosi* Jenő *Aesopus*-ával. És vasárnapig a hét minden napjára magyar darab van kitűzve. Az eredeti termékeknek ez a sürű egyváltójára kétségtelenül nem véletlenség. Ellenkezőleg: ebben a tényben örvendetes jelét látjuk annak, hogy a Nemzeti Színház új igazgatója műsorának összeállításában a magyar drámairodalomra kívánja vetni a fókust. Készségét ebben az irányban már a mult évad folyamán is bebizonyította. Igaz, hogy az eredeti darabok egy része nem váltotta be a hozzájuk fűzött várakozást, de bizonyos esetekben a döntő sikerek elmaradása nem oszkenketheti *Somló* Sándornak azt az érdemét, hogy a magyar szerzők iránt messzemenő figyelmet tanúsított és a maga részéről mindent elkövetett, hogy az eredeti drámáink — régiék és újak — megfelelő tért kapjanak a nemzeti színpadon. Jövőre több szerenését kívánunk neki ahhoz a nagy jóakarathoz, amivel a magyar drámaíróknak adózik. És ennek a szerenésnek részben maga lehet a kiváltója. Tőle függ, hogy csak olyan szerzőkkel számoljon, akik igazi tehetségek; akik kiválóbb tulajdonságokkal föllegyerve kopogtatnak a Nemzeti Színház kapuján; akiket buzdítani, támogatni még akkor is nemes és hasznos kötelesség, ha első kísérleteik nyers anva egyelőre még értékesebb az osztatlan sikert biztosító technikai kidolgozásnál. Azoknak a becsavágyára, akik mindenáron drámát akarnak írni, de a rinos tehetségük, hogy az életet rajzolják, hogy képzet alakokban a jellemzés örök igazságaival gyönyörködéssek a közönségnek: ne legyen semmi tekintettel. Az ilyen regárd elvesztegetett idő a színházra nézve, kellemetlen nyűg az igazgatón, fölösleges teher a színeszek vállain és rakatlása, meggyőirelése a közönségnek.

A mesemondó *Aesopus* nyitotta meg az új szezon, *Rákosi* Jenőnek az a vonzó és szerenés alakja, aki harminchézt esztendő óta éi a Nemzeti Színház játékréndjén. Az eredeti *Aisopos*ról kevés irodalomtörténeti adat maradt ránk. Valószínű, hogy fríg rabszolgá volt és Szamosz szigetén élt 550 évvel Krisztus születése előtt. Krözsussal és a hét görög bölccsel áhitólag érintkezett és székimondó, éles nyelve miatt hönér kezére került. A képzőművészek úgy ábrázolták, mint püpos embert, de a beteges, vézna, torz-formájú testet érdekes tejjel, szemlettől sugárzó arccal egészítették ki. Emléke így áll az utókor előtt abban az ideális melzoborban, amit a Villa Albani márvány és bronz státiái közt láthatunk. Fel-tűnök ennek a melzobornak a szemét. Végtelen irónia jövel ki belőlük, élesen, mint a nyíl. Lehet, hogy a szobor nem hű és *Aisopos* valódi arca más volt, de érezzük, hogy ennek a rabszolgának, aki százszor külnb volt az urainál, csak ilyen átható, guyoos, merész és szabad pillantása lehetett.

Rákosi Jenő fiatal költői ereje ezt az alakot dolgozta föl *Aesopus*ban. A dadogó rabszolgá itt teljes diadalt ül. Színelmével kiktűzi magát a szabad emberek sorába és feleségül veszi Erótát, a legszebb görög hajadont, duszgadzog urának a gyermekeit, aki királyok szerelmére méltó. A darab lendülete, a színes dialóg és a közbeszótt mesék állandó értékek rubázták föl az új magyar romantizmusnak ezt az első kísérletét. Abban az időben, amikor először színpadra került — 1866 őszén — sikeréhez talán meg az is hozzájárult, hogy a rabszolgának, aki merész s ellemez és erkölcsi bátorságával minduntalan letromolja görög urait, az elnyomóival büszkén és bátran dacoló magyar géniusz vélté fölsímerni a közönség szimbolizáló őszintét.

A mai megnyitó előadásban *Mihályfi* játszotta *Aesop*st. *Szerdahelyi* Kálmán, a szerep brillians kreaója, metsző élel tudta kiemelni *Aesopus* maró iróniáját. *Mihályfi* inkább a mesemondó gyöngédebb, finomabb vonásait mutatja, azt az *Aesop*st, akit a szerelem ékesszólóvá tesz és fölmagasztal. Ezek a vonások *Mihályfi*nál nagyon meggyerők. Tamíat *Várdai* Aranka játszotta. Ma lépett elő először mint szerződött tag és kedves, kellemes benyomást tett alakításának a kiváló érelemességével, mozgásának a gráciájával. *Sardana*apla asszony leányai közt a Nemzeti Színháznak még egy másik újonnan szerződött tagja is

feltűnt: *Batizfalvy Gizella*, aki a színpályára szép külsőt és éniék, intelligens tehetséget hoz magával. *Rákosi Szidi* Trundusia szerepében hódította meg a kacsagókat; *Török Irma* lágy, poétikus színeivel hatott mint *Eróta*; és a görög lérfiakat — *Aegeust*, *Diodort*, *Xanthust*, *Castust*, *Samiost* stb. — *Bakó Horváth Molnár László*, *Pethes* és *Gyenes* játszották a közönség teljes meglepedésére. A földszint elég jól megtelt. A páholyok természetesen még sokáig fogtak üresen állani.

A. E.

Vígyszínház.

A Vígyszínház régebbi műsorának egyik legkacagatóbb s egyúttal legborzossabb darabjával, a mult évad végén fellelevenített, *Gawillott-éle* *Teknősbékával* nyitotta meg előadásai sorát s szelless nézőterén ugyancsak hangosan harsogott a két hónappal ezelőtt elismült kacagás. A vígyszínházi gárda, mely izzad, de meg nem adja magát, mindjárt a megnyitó előadásán klasszikus jókedvvel játszott s Haraszthy Hermán, Nikó Lina, Fábán Kornélia Góth, Balassa, Hegedűs, Tapolczai, Rónászeki, Kazalierky, Győző azon melegében learatták az első tapsokat.

Népszínház.

A Népszínház szintén a régi repertoárt hívta segítségül a megnyitó előadásra. A nagy színházi estékét látott *Cigánybáró* pergett le *Rédei* Szidival, a színház széphangú új tagjával mint *Saffival* és *Ledorfsky* Gizellával mint *Ciprával*, akinek szubtilis játékművészetét és gyönyörű hangját rövid időn elveszti a magyar színművészet. minthogy a fiatal művésznőt az új szezonra a külföldre szerződik. *Rédei* Szidit igen szívesen fogadta a közönség. Belépődalát, amelyet nagy melegséggel adott elő, zajosan megtapsolták. Tetszés kísérte az egész estét. A megnyitó előadásán *Harmath* Ilona énekelte *Arzénát*, *Kenedich* Barinkayt és *Kovács* Mókázta el Zsupánt.

Magyar Színház.

A Magyar Színház megnyitó előadását a teljesen megújított nézőtér tette elsősorban érdekessé. A közönséget a legkellemesebben lepte meg a ház, mely a nyári szünet alatt szerény Hamupipókéból aranytől csillogó tündérvilágosságonnyá vált. Mindjárt a megnyitó est visszahozta különben a műsorra *Lehár* Ferenc *Drotostótját*, a színház mult évadbeli erős kasszadarabját, mely ugyiátszik, a Magyar Színház előszonójának műsorát sikerrel fogja dominálni. Az előadásban a régi szereplők: *Szentgyörgyi* Lenke, *Kornai* Berta, *Sziklainé*, *Boross*, *Rábhonyi*, *Sziklai*, *Rubos*, *Giréthy* vetek részt.

MŰVÉSZET

□ **Női festőkör.** *Bihari*, *Glatler* és *Knopp* festőművészek elismert kiválóságú női festőiskolájában (VI., *Andrássy*-ut 46.) szeptember közepén kezdődik az új iskoláév. Be lehet iratkozni *Glatler* A-nál *Kelenhegyi*-ut 12-14. szám alatt, a *Képzőművészeti Társulat* házában. A jelentkezők ott levéلبelig vagy személyesen nyerhetnek fölvilágosítást.

SPORT

* **Mérkőzés.** A *Férfosi Torna Klub* vasárnap mérkőzött a *Budapesti Athletikai Klub* I csapatával. Eredmény 2:1 a Főv. T. K. javára dacára, hogy 4 tartalékjátékosal volt kénytelen kiállni.

* **Labdajáték.** A labdarúgó-sport nemzetközi mérkőzése sorát a *Budapesti Ramlerek* nyitják meg, akik szeptember 6-án 7-3-án és 8-án *Bécs* és *Prága* legjobb játékosaiával állanak szembe. A fővárosi legjobb labdarúgókból összeállított *Ramlerek* csapat szorgalmas tréninget tart. A mérkőzéseken két teljesen különböző csapat fog résztvenni. A két csapatba kijelölt játékosok szeptember 2-án, szerdán délután 5 órákor a millenaris verseny pályán döntőtréning-mérkőzést tartanak. A tréning 40 filléres gyakorlójeggyel megtekinthető.

Budapesti löversenyek.

— Utolsó nap. —

Budapest, szeptember 1.

Kis mezőnyök, nagy meglepések: — ez volt a nyári meeting utolsó napja. A *Tenyésztők díját* négyes mezőnyben a legnagyobb outsider: *Ezerkilencszázegy* nyerte meg, majdeme hétézersé pénzét fizette, az *Eladók* handicapjában pedig *Bonbon* örvendeztette meg váratlanul a könyvirogadókat, amennyiben erősen lefogadták is állótlórsát, *Rigót*, könnyen leverte orrhosszal s ennél az orrhossznál csak azoknak a megnyult orra volt hosszabb, akik *Rigót* fogadták meg győzelemre és helyre. Az utolsó futamban *Fertő* Találal

hagyta laképnél a favoritokat s ezzel őrt véget a nyári meeting, amelyről le- és megtörve vonult baza a fogadóok nagy serege. De seba! Szeptember végén új tuffatás, új remények!

A versenyek részletes eredménye:

I. **Nyeretlenek díja.** Díj 3000 korona, távolság 2000 méter. Szemere *M. Bartolomeoja* (Bonta) első, *Ruggiero* (Lewis) második. Több löm nem futott. Totalizátor 10: 13.

II. **Háromévesek handicapja.** Díj 6800 korona, távolság 1800 méter. Gróf *Andrássy G. Gyöngyszigetje* (Russel) első, *Futótűz* (Van Dusen) második, *Styria* (Tarai) harmadik. Azután *Marineur*. Gazette, *Bolivar*, *Sohasem*. Kapus. Totalizátor 10: 29. Helyrelogadások: I. 50: 66, II. 50: 70, III. 50: 70.

III. **Tenyésztők díja.** Díj 1000 korona az elsőnek, 1500 korona a másodiknak. Távolság 1100 méter. Rohonczy *G. Ezerkilencszázegy* (Van Dusen) első, *Barna* *bimbó* (Lewis) második, *Cipó* (Holmes) harmadik; tutott mér *Tepp*. Totalizátor: 10: 63. Helyrelogadások: I. 50: 94, II. 50: 92.

IV. **Nérsely-Beaten handiap.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Egyedi *L. Lotto* a (Lewis) első, *Ismerős* (Slack) második, *Ambrosius* (Van Dusen) harmadik. Azután: *Ordensiez*, *Deere*, *Sada* *Jacco*, *Wermuth*, *Gilsa*, *Calderon*, *Marry* *Agnés*. Renée. Totalizátor: 10: 23. Helyrelogadások: I. 50: 68, II. 50: 72, III. 50: 92.

V. **Kötévszek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Losonczy *Gy. Kikeletje* (Szejda) első, *Medve* *Jankó* (Benier) második, *Tyrann* (Máli) harmadik. Azután *Mandoline*, *La* *Paia* és *Katona*. Totalizátor: 10: 17. Helyrelogadások: I. 50: 68, II. 50: 68.

VI. **Eladók handiapja.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Herzog *M. Bombonja* (Spencer) első, *Rigó* (Lew s) második, *Othmar* (Bonta) harmadik. Azután: *Takaros*, *Cunense*, *Valeran*, *Sebes*, *Cas*, *rta*, *Gomb*, *Pro* *galety*, *Fragnicht*. Eventuell és *Szarazság*. Totalizátor: 10: 34. Helyrelogadások: I. 50: 64, II. 50: 68, III. 50: 64.

VII. **Beaten handiap.** Díj 3000 korona. Távolság 2000 méter. *Mr. Lincoln* *Fertője* (Tarai) első, *Ruapodie* *II.* (Marunkovics) második, *Sobri* (Bonta) harmadik, azután *Limonádé*, *Harom* a *tánc*, *Adoma*, *Glory*. Totalizátor: 10: 69. Helyrelogadások: I. 50: 80, II. 50: 106, III. 50: 70.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A Kuria összes ülése.** Ma délelőtt tartotta meg a Kuria, az évenkénti, a szünidő végeztével szokásos összes ülését *Szabó* Miklós a Kuria elnöke vezetésével.

Az összes ülésen a jegyzőkönyvet *Madoniczky* Nándor törvényszéki bíró vezette, aki bejelentette a szűnési tanács forgalmát és elintézését. A Kuria elnöke ezután örömmel tudatta, hogy a Kuria ismét nagy kitüntetés érte azzal, hogy *Vörösmarty* Béla másodelnök valóságos belső titkos tanácsosnak nevezett ki, ajánlja, hogy az összes ülés e kitüntetés feletti örömeinek jegyzőkönyvi kifejezést adjon s erről a másodelnök értesítessék. Az összes ülés ezt elfogadta, sőt az I. büntetőtanács tagjai, amelynek vezetője *Vörösmarty* Béla, elhatározták, hogy a *Rádóty* Széll Kálmánnal időző másodelnököt külön is üdvözlök kitüntetésé a kalmából. Ez alkalommal megjegyezték, hogy *Oberschall* Adolf, a királyi ügyelnök, kit a király szintén a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntetett ki, mai napon hivatalát elfoglalta, amely alkalommal az összes bírák üdvözölték.

§§ **A káplán levele.** *Czennér* Lajos VII. kerületi római katolikus káplán bíróság elé állította egy levele, amelyet dr. *Trnogy* Béla gödöllői járásbíróknak írt. A káplán a gödöllői járásbíróknak a képviselőválasztáskor elküvetett kihágásáért husz korona pénzbüntetésre ítélte s amikor a nevezett járásbíró felhívta a káplánt a büntetés lefizetésére, avagy egy napi fogházbüntetés leülésére a káplán feleletül gombomba levelet írt, amelyben többek közt ez a kitétel is fordul elő: „Melékelve külööm a tíz pengő, vegeyden magának ére kötelel.” E levél miatt a pest-vidéki törvényszék *Czennér* Lajos káplánt nyilvános becsületsértés vétségében mondta ki bűnösnek s ezért egy-egy napi fogházra átváltoztatható tíz korona jó- és öt korona mellékbüntetésre ítélte. A királyi ítélőtábla ma *Kossuthányi* Géza előterjesztésében felmentette *Czennert* a nyilvános becsületsértés vétségéért, ellenben hatóság elleni kihágásért mondta ki bűnösnek s a büntetésül esszeget 20 koronára emelte föl.

§§ **Nemzeti díjsegünk.** A Herzig Miksa cég által terjesztett 200 koronás *Nemzeti díjsegünk* című könyv kolporiás-üzlele tömördek sommas porre adott okot a budapesti járásbírósgoknál, ahova a cég, könyvei alapján az ország legkülönbözőbb részéből fölildézeti az alpereseket, illetőleg ezek ügyvédjeit. Ma a VI. kerületi királyi járásbírósgnál nem kevesebb mint 163 ilyen pört vett föl egyszerre dr. *Gráf* Vilmos járásbíró. Az adósk közül többen személyesen is megjelentek. A magyar értelmiségnek legkülönbözőbb osztályaiából kerülnek ki az alperesek, akik általában azzal védekeznek, hogy a kolpor-török megfészeszték őket, nevezetesen olyan neves írókat ígérték (pl. gróf *Apponyi* Albert, *Bekics* Gusztáv, *Béthy* Zsolt, bár *Doczy* Lajos, *Eötvös* Károly, *Endrődy* Sándor, *Falk* Miksa, *Taly* Kálmán stb.) akikről a kötetben semmi sincs. Továbbá eredeti képeket ígérték, holott csupa sablonos illusztráció van e kötetben. A VIII. kerületi járásbírósg a Herzig

Miksa céget egy esetben már elutasította, s ezt az ítéletet a budapesti törvényszék is helybenhagyta, most tehát a védekező alperesek más járásbírósgok előtt is a dolus kifogásáit emelik. A kolporiás-üzlelel jobbára bárnt *Splényi* Árpád és *Taly* Ferenc Lajos jártak el, mint utazó ügynökök, de „székesfővárosi hírlapíróknak” mondták magukat.

§§ **Jogi szaklapok.** A *Magyar Jogászság*, amelyet dr. *Larna* Ignác és dr. *Kösa* Ferenc szerkesztőnek, érdekes cikkeket sorozatát közli szeptemberi számában. — Szűnési után a *Jogállam* szeptemberi füzeté most jelent meg. Irodalmi rovát, a külföldi jogélet, jogyakovlatát és törvényhozását ismertető cikkeket, a legújabb események jogi vonatkozásait kifejtő szemle zárja be a füzetet.

§§ **A villamosok réme.** Az utóbbi időben egymásra törtétek lopások a villamos kocsikon, s a karvallott utas a legtöbb esetben csak a leszállása után vette észre, hogy hiányzik az órája, a láncja vagy a lánc-függelékje. A tolvajok rendkívül ügyesen csámakák a doigot. Ketten fölészállanak egy szűfolt villamos kocsiára. Az egyik rendszeren fölötöl visel a balkarján, s az aldozatnak kiszemelt uriember gyomrahoz szorítvan a fölötöl, azazalt a jobb kezével vigan „dolgozik”. Mihelyt munkáját sikerült befejeznie, a lopott értéket nyomban és észrevélel nélkül átadja kollegájának, aki lehetőleg a legközelebbi állomásnál leugrik. A kiterjedt banda egyik kiváló tagja, *Friedmann* Miksa azonban pörülárt. Sikertűt ugyan lecsipítte *Ebner* József ötven koronát érő tallér-ját, de az aldozt megerezte a manipulációt, s tüstént megragadta az ifjút, mielőtt a lopott tárgyat továbbíthatta volna. Rendőrt hívott s bekísértette. A rendőrségnél kiderült, hogy *Friedmann* Miksa. ámbátor csak 17 esztendő, már hét ízben volt büntetve lopásért. A büntetőtörvényszék két évi fogházra ítélte a fiatal bűnöst, aki az ítélet ellen föbbevezet.

§§ **Akik megrossz nem élhetnek.** *Márkus* József másodszegéd hosszabb ideig tolvajtott már szerelmi viszonyt *Besseney* Gizella varrónővel, amidőn haza kellett mennie Kömlődre. Az a tudat, hogy el kell válnia a leánytól annyira elkeserítette, hogy öngyilkosságra határozta el magát. Elutazása előtt válto napon kedvesével együtt a Zöld koszorúhoz címzett kis szállóban vett egy szobát, ahol ravette a leányt, hogy vele együtt haljon meg. Ez elhatározásukat egy papírlapon is örökítette meg ráirván a következőket: „Közös elhatározással halunk meg, egymás nélkül nem élhetünk.” Végső elhatározásukat ezután mindkettlen aláírták. Par pilantra há három lövés durranása riasztotta fel a kétése existenciák által latogatott szállodat és mikor az ajtót betörték, ott fekűdt a szerelmes pár vérbenfagyva, a leány két sebből vérezve, hollan, míg *Márkus* csupán súlyosan megérűve. Par bétre rá, midőn a leány fölépűlt, perbe fogtak emberölés büntete miatt. *Márkus* azzal védekezett, hogy bár ő sűtötte el revolverét a leányra, az a pár pilantraul előbb elsűtűt saját revolvergolyóit halt meg. A budapesti büntetőtörvényszék azonban nem adott hitelt ennek a ravasz kibuvónak, hanem emberölésért egy évi börtönrre ítélte a vádlottat. A kir. tábla ma fogja közott telebuvezésével s bár a vádlott ma is erősigete, hogy a leány nélkül nem akart élni, mégis könyörgűt büntetésének leszállítása végett, amelyet a tábla — tekintettel büntelen előéletére és a közös elhatározásra — tényleg 6 hónapra le is szállított.

Nyilttén.

A Szinye-Lipóczy Lithion-forrás

Salvator kitűnő sikerrel használtatik

vese-, húgghólyag- és köszvénybántalmak ellen, húg-dara és vizeleti nehezégeknek, a cukros húgúrnál, továbbá a légző és emésztési szervek huratánál.

Hűgújható hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csirmentes!

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a *Salvator-forrás* ügyszórási ügyszórási.

Budapest, főraktár *Edecsky* L. urnál.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívűli jó sikerrel les alkalmazva **köszvény**, **aszma**, **szív**, **voso**, **gyomor**, **bél**- és **hólyagbántalmak**, **súlyos ideg**, **vér**- és **bőr**bántalmak. Biztos védelem szűhítés és elmozvar ellen. 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megálapítottjának és egyedűli képviselőjének, **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelőtűzete van

Budapest, V., Váci-kört 18. szám a.

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig.

Díjazott levele választal. — Betegeket intőzetten hívni is kezel. Nehéz betegnek legbiztosabb gyógymód.

Dr. Farkas Gyuláné nyilt. Jogi Elemi iskolája

művelt családok gyermekei számára. Külön **fiúszályok** és **leányozályok**. Egyéni tanítás és nevelés. Gondos egészségügyi fölügyelet. Tanítás 9 óráról kezdve. **Beltrálás** napokint 11-1-ig és 4-5-ig.

AZ 1903/4. tanév kezdete szeptember 15-én.

V., Nagykorona-utca 7. sz.

Császár-fürdő

Budapesten. Elsőrangú kénés hévíz gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőekkel, szonpás ásványvízszórással, kén-és kádfürdővel, 300 kényelmes lakószobával. A legzöldebb kezelés.

Prospektus ingyen és bérmentve.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Gastein-fürdő, szeptember 1. A román király e hó 3-án utazik el Gasteinből és Svábjába megy.

Belgrád, szeptember 1. Gruics tábornok, konstantinápolyi szerb követ ma este álmomáshelyére utazik.

Pétervár, szeptember 1. Mint hivatalosan közlik, Wittet a minisztertanács elnökét meghívták a birodalmi tanácsba.

Pétervár, szeptember 1. Megbízható forrásból jelentik, hogy a birodalmi bank kormányzójává Pleske volt kormányzósegédjét, Tinasetet fogják kinevezni.

Királyunk és Miklós cár találkozása.

Bécs, szeptember 1. Egy helyi lap tudósítók közli, hogy Ferenc József király és Miklós cár október első napjaiban fognak találkozni, de nem Bécsben, hanem a stájerországi Eisenerzben, ahol zergere fognak vadászni az uralkodók. A cár ezuttal nem is megy Bécsbe. Ez a jelentés ellenében van egy korábbi hírrel, amely egész határozottsággal szól arról, hogy Miklós cár Bécsben fogja meglátogatni Ferenc József királyt.

Miniszterválság Angliában.

London, szeptember 1. Feltűnést keltett ma délután a Westminster Gazettek az a közleménye, hogy a devonshirei herceg véglegesen eltekint, hogy kilép a Balfour-kabinetből. A herceg lemondásának az az oka, hogy nem ért egyet Chamberlain tervével, amely a nagy autonóm gyarmatok javára különbözőket vámnak ró az Angolországba importált élelmi cikkekre.

A devonshirei herceg lemondásának híre még nincs ugyan megerősítve, azonban nagyon valószínű mégis, mert politikai körökben régóta nem titok többé, hogy a herceg beleunt hivatalába.

London, szeptember 1. A devonshirei herceg a kabinetből való állítólag szándékolt kilépéséről szóló hírt valótlannak jelenti ki.

A német császár Drezdában.

Drezda, szeptember 1. Vilmos császár ma délután ideérkezett; a pályaudvaron György király, a szász trónörökös és több más fejedelmi személy fogadta.

Drezda, szeptember 1. A német trónörökös és a szász-weimar-eisenachi nagyhercegi pár délelőtt ideérkeztek; a király a kastélyába kísérték őket, ahol családilag reggelt volt.

Drezda, szeptember 1. Ma délután a német trónörökös János György szász herceggel a kiállítási területre hajtattak, hol az elnökség és a főbizottság Bentler főpolgármesterrel és 121 német város képviselőivel jelent meg üdvözlésükre. Bentler főpolgármester üdvözölő beszédet mondott, s mire megtekintették a kiállítást. Ezután a trónörökös János György herceggel a császár fogadására a pályaudvarra hajtattak.

Drezda, szeptember 1. Délután 6 órakor a királyi kastélyban 800 területű ebéd volt, amelyen a császár, a szász király, a német trónörökös, a szász trónörökös és a többi itt időző fejedelmi személy is résztvett.

Közepostályi kongresszus.

Stuttgart, szeptember 1. A holnapi nemzetközi közepostály-kongresszus alkalmából ma a közep európai államok képviselői egybegyűltek, hogy megalkassák a közepostályi kérdésnek tanulmányozására való nemzetközi egyesítést, mihez Belgium, Franciaország, Hollandia, Ausztria és Oroszország küldtek képviselőket. A gyűlés elhatározta a nemzetközi egyesület megalakítását, Felekezeti és politikai kérdések tárgyalása ki lesz zárva.

A beiruti merénylet.

Washington, szeptember 1. Hay államtitkár ma kapta Bandal beiruti amerikai konzultól az első közvélemény, augusztus 31-ikéről kelt táviratot, amely következőleg hangzik: A Magelsen élete elleni merénylet meggyűlölt. Csak egy hajszálon múlt, hogy Magelsen megmenekült. Sebesülés nem történt.

A szultán ünnepe.

Konstantinápoly, szeptember 1. A szultán trónralépésének ünnepét ünnepiesen megölték és incidens nélkül folyt le. Az az alkalmából tartott fogadásnál

az ökméni patriárka a különböző egyházakozségeket megjelent fejei nevében a szultánhoz beszédet intézett, amelyben többek közt azt mondta: Midőn úndorral fordítjuk el arunkat a gonosztervtől és cselekedeteiket rosszaljuk, bízunk felséged jóindulatában.

Forradalom Panamában.

New-York, szeptember 1. A new-yorki Times jelentik Oostariából: Panamában a Hay-Heran-szerződés elvetése miatt forradalom tört ki. Az indiánok felkeltek. Herrera tábornok volt hívei a hegyek közt ezer embert toboroztak. Azt hiszik, hogy Herrera ismét átveszi a parancsnokságot és Lorenzo tábornok egyesülni fog vele. A panamai kormányzatok, nem egészen 1500 ember, hír szerint rokonszenveznek a forradalommal, mert rosszul fizetik őket. -- Washingtonból jelentik ugyanennek a lapnak: Hír szerint Hay államtitkár a szenátus és a képviselőház különböző tagjait a helyzetéről való tanácskozásra hívta meg. Minthogy a panamai forradalom idejére a osztorna-építési munkálatoknak szünetelniük kell, a tanácskozás alkalmával megfontolják, vajjon nem volna-e a legjobb ha adáktalanul hozzáfogni a Nikaragua-vo-nalhoz.

A belgrádi sztrájk.

Belgrád, szeptember 1. A tramvaj-alkalmazottak sztrájkja ma véget ért, mert az igazgatóság az alkalmazottaknak a biztosításra vonatkozó összes követeléseit teljesítette. Több alkalmazott elbocsátását azonban fenntartották. A közlekedés délután ismét megindult.

A venezuelai kérdés.

Hága, szeptember 1. A venezuelai kérdésben itélő nemzetközi választott bíróság első ülésén, amelyen az állandó igazgató-tanács tagjai a külügyminiszter elnöklete alatt résztvettek, a tanácskozásokról követendő eljárás megbeszélésével foglalkoztak. Két bírósé az érdekelte állam több megbízottja még nem érkezett meg. A sajtót nem bocsátják be a tanácskozásokhoz.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 1. Az osztrák és a magyar petroleumiomító-gyárak képviselői ma elhatározták, hogy az árakat változatlanul fenntartják a következő hónapban, vagyis Oderbergből marad 27,5 korona. Ez a megállapodás kiterjed a magyar finomítókra is.

Berlin, szeptember 1. Az 1903. évi birodalmi háztartás 30,722,522 márka hiányt tüntetett fel tudniillik 21,988,128 márka kevesebb bevétellel a rendes kiadásokban és 8,734,394 márka többlekiadással.

Bécs, szeptember 1. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Eladott búza: tiszavidéki régi 8,30-8,60; új 8,20-8,30, marosi 8,10-8,30, bánáti 7,70-8,10, tót felvidéki 7,65-7,95, maroheldi 7,65-7,90 K. Ross: tót felvidéki 6,50-6,65, pestmegyei 6,50-6,70, magyar 6,40-6,65 K. Arpa: morvaországi 7,10-8,75, maroheldi 6,50-7,35, bécsi 6,70-7,40, közép-dunai állomásokról 6,40-7,25 K. Tengeri 6,50-6,70 K. Zab: magyar régi 5,80-6,25, válogatott 6,00, új 5,95-6,10 K.

New-York, szeptember 1. A múlt héten 950 dollár aranyat és 396,305 dollár ezüstöt vittek ki.

New-York, szeptember 1. (Terményárak.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 12,75 (12,75). Szept.-re -- (12,62). Decemberre 10,21 (---). New-Orleansban helyben 12,5/8 (12,5/8). -- Petroleum: Stand white New-Yorkban 8,55 (8,55). Stand white Philadelphianban 8,50 (8,50). Refined in Cases 10,50 (10,50). Credit Balances at Oil City 1,56 (1,56). -- Zsír: Western steam 8,65 (8,65). Rohe & Brothers 8,75 (8,35). Tengeri irányzata tartott. -- Szept.-re 85,-- (85,5/8). -- Okt.-re -- (---). -- Dec.-re 58,1/8 (57,5/8). -- Búza irányzata tartott. Piros ószi helyben 87,5/8 (87,--). -- Szept.-re 87,1/8 (86,5/8). -- Okt.-re -- (---). -- Dec.-re 87,5/8 (87,5/8). -- Máj.-ra -- (88,--). -- Gabona szállítási díja Liverpoolban 1,1/8 (1,1/8). -- Kávé: fair Rio 7. sz. 5,1/8 (5,1/8). -- Szept.-re 3,80 (---). Dec.-re 4,30 (---). -- Liszt: Spring Wheat clears 3,80 (3,80). Cukor: 3,5/8 (---). -- 3,5/8. Új: 28,75-29,-- (28,75-29,--). -- Rizs: 13,75-13,85 (13,75-13,87). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 1. (Terményárak.) (Zárlat.) Búza irányzata tartott. Augusztus -- (---). -- Szept.-re 80,5/8 (80,5/8). -- Tengeri irányzata tartott. -- Szept.-re 51,1/8 (50,5/8). -- Zsír: Szept.-re 8,57 (8,47). Dec.-re 8,15 (7,70). -- Szalonna short clear 8,98 (8,93). -- Sertészsír: Szept.-re 12,27 (12,23). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

KÜLÖNFÉLÉK

Villámó felhő.

Hő nap után fekete Viharfelhő támad, Mint örmre, gyönyörre, Szivre omló bánat.

Lángba borul a felhő Villámás tüzzel: Meg-megnyalja kebele Titkos szenvedéstül.

S gyönyörködik az ember E szép szenvedésben, Mint a szegény poeta Siró énekében.

Versényi György.

+ **A pécsi püspökség.** Hettyey Sándor pécsi püspök váratlan halála a pécsi püspöki szék felé fordítja a közfigyelmet. E püspök székét még Szent-István alapította. Első püspök Bonipertus volt, kit Szent Mór, a Szent Imre legenda és szimpatikus alakja követelt e fényes méltóságban. Az Árpádok alatt nyerte el a püspökség az érseki palást viselésének jogát. Nagy érdeme van a püspökségnek a pécsi egyetem megalapításában is. A pécsi püspökök között sokat találunk, kik fényes alakjai történelmünknek, Janus Pannonius, a híres humanista költő, Mátyás királynak kedves barátja, a pécsi püspöki szék dicsőségét gyarapította. Püspöksége idején Pécs város valóságos udvara volt a humanistáknak, hova maga a király is gyakran ellátogatót. A Mátyás halálát követő országos viszálykodások idején a pécsi püspökség is kivette részét a zavarokból, melyek csak a mohácsi vérszel nyertek végleges befejezést. Az országos gyász erősen sújtotta a pécsi püspökséget is. Püspöke More Fülöp a pécsi egyetem 300 hallgatójával hős halált halt a csataterén. Ezt követően állott be a legszomorúbb időszak a pécsi püspökség történetében. Préda birtok lett a püspökség, melynek a kincseit futó hadak elrabolták, erkölcsi fénytől viszálykodó nagyjaink megfosztották. Még a török is rendelkezett a püspökség befőtésének jogával s az szomorúan jellemzi az akkori helyzetet. Ennek az időnek kiválóbb alakjai Woanecsis Antal, ki különösen nagy műveltségével és diplomáciai képességeivel tett hírne szert, Draskovics György, Fráter György hűgának fia, ki bő alapítványával érdemelte ki az utókor elismerését, a nagy tudomány Telegdy Miklós és a bőkezű Szeleposenyi György. A török uralom végetérvével valamivel jobb idők állottak be, de a püspökség igazi békéje csak Klimó György püspök alatt következett be, ki visszaszerelte az elvesztett régi jogokat, helyreállította a püspökség elvesztett vagyoni egyensúlyát, ápolta a tudományokat, iskolákat alapított stb. Utódaik közül nagyon kiválóik báró Szepeffy Ignác, kinek Pécs város közönsége szobrot is állított, mely örök dicsőségé maradt nagy érdemeinek. Őt követte Szecitovszky János, a későbbi primás, majd Gick és Dulánssy kinek elhunyt után lépett a fényes méltóságba Hettyey Sámuel a most elhunyt püspök

+ **Lilliputi város St.-Louisban.** A st.-louisi világiállításán annyi csodát halmoznak össze, hogy az összes eddigi világiállítások együttvéve sem tudnak annyit felmutatni, pedig mindegyiknek volt valami szenzációs látnivalója, amelyeknek csodájára járt mind az öt világrész. St.-Louisban azonban most még ezeknél is különb mutatnak be, amely egyszerűen mesébe illő. Törpeország építenek, amelyről eddig csak a gyermekmesékben hallottunk valamit. Várost építenek miniatűr-utakkal, házakkal és benépesítik törpékkal. A vállalt amely ezt a lilliputi várost felépíti, szétküldte ügynökeit a szélrózsa minden irányába, hogy szerződtesék a világ összes törpéit a város benépesítésére. A törpék eljönnek és a mesebeli Törpeország valóságá válik.

+ **A világ legnagyobb bibliája.** A Valikán írott kínesei őzrik a világ legnagyobb bibliáját. A hatalmas könyv héber nyelven van írva s háromszázhusz font nehéz. Három ember alig bírja felemelni. A bibliának legendája is van. A velencei zsidók meg akarták venni 1515-ben II. Gyula pápától és annyi aranyat kínáltak érte, amennyit nyomon. II. Gyula pápa azonban nem fogadta el ezt az ajánlatot. Ha valaki manapság ilyen feltételt mellett megakarná venni ezt a híres bibliát, akkor az arany mai ára mellett a biblia súlyának körülbelül két millió értékű arany felelne meg.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

A proletárok.

Színmű 4 felv. Csiky Gergelytől.

Személyek:

Szedavári K.	Helvey	Bankó Béni	Rózsahegy
Irény	Török	Elza, neje	Déli E.
Zátonyi	Dezso	Tulipán, szabó	Gabányi
Mosolygó	Ujházi	Tulipánné	Györgyné
Timót	Gál	Ordas Péter	Kőrösmezői
Darvas	Mihályfi	Zelma	Paulay E.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

Dupont.

Böhözt 3 felvonásban. Irták Gavault és Borr. Fordította Góth Sándor.

Személyek:

Lopin	Vendrei	Florence	Varsányi
Lucy	Kertész	Galipard	Góth
Maurica	Tanay	Horogvári	Rostagni
Dupont	Hegedűs	Laricotté	Varga
Evariste	Tapolczai	Karmester	Szerény
Edgard	Penyvesi	Maitre d'hotel	Gyözö

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

Hektor kisasszony.

Nagy operett 3 felvonásban egy előjátékkal. Irták Wittmann Hugó. Fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerzte Weinberger Károly.

Személyek:

Károly	Solyósi	Leutner	Nyáráiné
Beaulair	Kreccsányi	Hildogard	Ledófszky
Hektor	Hegyi	Szeger	Kiss M.
Henriette	Szentmiklóssy	Kalb	Szerdahelyi
Kühnau	Pázmány	Ijú, Kalb	Kenedics
Pappertiz	Láng	Rosshar	Ujvári

Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 3 felvonásban. Irták Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehár Ferenc.

Személyek:

Günther	Boross	Pfefferkorn	Sziklai
Mici	Kornai	Zauszka	Szentgyörgyi
Jankó	Rubos	Milós	Ráthonyi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

Szerbia.

Irták: dr. Strausz Adolf.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

Gergely Giza vendégjátéka.

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Bilhaud. Fordították Fái J. Béla és Evva Lajos. Zenéjét szerzte Hervé.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VAROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. szeptember hó 2-án.

A heidelbergi diákélet.

Vig színmű 3 felvonásban.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap Helia Vulcanin (Goldreich)

világhírű lábbelijegyzetvesztés. Romok díszletek és világhírű hatások.

Bianca Braselly

lavinás-zenészek.

Ki a kicsike?

A Tarka színpad

nyáriidőre újodása

Irták: Dr. Torkos Mária.

valamint a kitűnő különlegességi műsor.

A télidőben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekar hangversenye.

Ős-Budavára

Nyitva d. n. 6 órától reggeltől 4 óráig.

Ma szerdán, szeptember 2-án.

Tündéres kivilágítás

A nagy variété színpadon a szenzációs új szeptemberi műsor.

Helga Dumont	Gránát és Maud
fantasztikus tűzlány.	drótkötő művészek.
Romulus Trio	The 3 Rosinás
erőművészek	amerikai excentrikusok.
Little Aurigh	Ferency Zsófia
japán légtornász.	a magyar paszirta.

Elaine Ravensberg angol Opera énekesnő az 6 csodaszép magyar énekvél.

Folies Comiques-ban új magyar és német bohózat és Steinhard.

Katonazene és különféle zenekarok. Belpénz díj 60 fillér.

Kedvesvendégek jegyek a városi közönségek kaphatók Csütörtökön, szeptember 3-án Steinhardt ja talonjátéka.

Dr. RENNER

vizgyógyintézete

— bejáró betegek részére. —

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Asztalozott gyógykezelés alá vételnek: Almatianság, szédülés, fejfájás, valamint minden ideg- és gerincbajok, gyomorségi állapotok, ideges szívbetegségek, a gyomor és belek renyhessége stb. — Gyógyeszközök: A vizgyógyító-mód összes eljárásán kívül, szénasavas fürdők (szilvásiak stb.), fénzfürdők (felhívásoknál és erősnek bántalmánál), az elektromozás minden faja, masszázs stb.

Kívánatra prospektus. — Árak mérsékelték.

Fogpiszkáló

cikket minden minőségben, mint legelső forrás legutányosabban szállít

LÁNG M. A. és Társa, BUDAPEST, VI., Lazar-utca 12.

Nagyban szállítás kereskedőknek!

!! Postacsomag szétküldés is !!

3.95

Irt egy álmom metszett üvegkiszárlat, mely a következők: 12 darabos (12 db) 12 db vörös, 12 db boros, 6 db kőpálya-pohár, 1 vörös, 1 borosüveg, 1 lilakörpalek, 1 esemegotál, 8 esemegotál és 1 gyümölcs-ágy. Legjobb kivitelben 1 forint drágább. Még nem felelték senkinek, a pénz visszafizetik. Lásd 40 30. számú kiadványt fel. Rendelésnél a vasúti állomás megjelölése Böhm J., Budapest, V. Hruvady-kertek tér 1. szám.

Iskolakönyvek.

A szülők és a tanulók figyelmét felhívjuk az új tanév küszöbén

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés

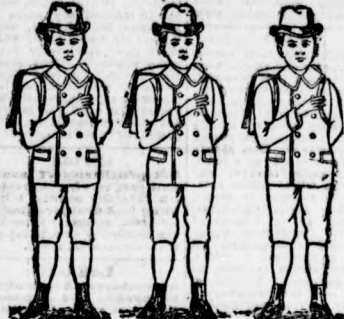
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám alatt

lévő oriasí könyvüzletére, ahol az ország minden részében használt tankönyvek kaphatók és megrendelhetők.

A tankönyveknek és általában mindennemű iskolai forrásoknak egy körből való beszerzése nemcsak időmegtakarítás, de költségmegtakarítás is, mert ez együttműködés útjánosabb, mintha külön-külön rendelnek mindent, más és más helyről. Beszerzési forrásul a nevezett céget ajánljuk, amely gazdagos forgalmára lév tankönyvekkel és iskolai szerekkel. A cég saját tankönyv kiadványait, amelyekkel a magyar tanügyi kormány engedélyezte, az ország legtekintélyesebb tanintézetet használják. A cég a megrendeléseket a szokásos feltételek mellett fogadja.

A több mint egy évszázad óta fennálló könyvkereskedés kivívta magának a n. é. közönség osztatlan bizalmát, s a cég helyét arra, hogy a hozzá bízott megrendelések gyors, pontos és lelkisimertésé ellátása által a bizalmat még fokozottab mértékben kiérdemlje. Figyelmét érdemel a cég jól felszerelt, szem-műkereskedése és tanszertárát is, amelyek mellett egészítik ki az előrangunk olismart könyvkereskedést.

= Az ISKOLA =

kezdeté alkalmából, a gyermekek kiruházása érdekében el ne mulassza senki a külön e célra berendezett nagy gyermekruha-osztályunkat megtekinteni. Iskola öltöny . . . 4 frttól „ télikabát . . . 7 frttól Őszi-tavaszi felöltő 5 frttól kezdve. Minden tiszta gyapjuszövetből.

KOCH TESTVÉREK BUDAPEST.

Legnagyobb férfi-, fiu-, leány- — és gyermekruha áruház — Károly-körút 26. Szabott árak. Tűlkövetelés kizárva. Minden gyermekre egy esz meglepetés vár.

Kitűnő találmány!

Célszerű és kényelmes

az új találmány, szabadalmazott

FÉRFI-ING,

melynek nyakbőlege magától szűkebbre vagy bővebbre szabható. Kiszárolg átlak, a foltatlaknál kapható a következő minőségben: Tartos jó chifonból 12.25 — 2.75 kemény, sima, vagy redős mállal 12.50 — 2.75 Azonkívül mártak szerint minden tetéz kivitelben készíthető. Megrendelésnél kérjük a gallér számát megadni. Továbbá: külföldi országok francia és angol irt díszítők, valamint bel- és külföldi kalapokban. Argyérekkel szivesen szolgálunk. Még nem felelték kiscsőrünk vagy kívánatra a pórt visszadjuk.

A nyári időnyre különösen ajánljuk színtartó francia batistingyöket áruba 3 frt 50 k.

Vörtes és Sebestyén

cs. és kir. szab. fehérszámú-készítő

Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Iskolakönyvek!!

Az összes elemi, alsó kereskedelmi, polgári, reál, gymnasium, felső kereskedelmi iskolák, sőtval az ország összes tanintézetében használt tan- és segédkönyvek; új ar összes felsőiskolák, mint az egyetemi tankönyvek, teljesen rakított vannak és kaphatók:

SZILÁGYI BÉLA

könyv- és zsemműkereskedésében

Budapest, IV., Károly-körút 26.

Ugyanott az összes zenedék és conservatoriumokban szükséges mindenféle hangszere való zeneművek is beszerzhetők.

Vidéki rendeléseket a bérfizetés napján a legpontosabban intésem el!

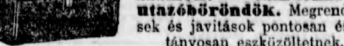
SCHMIDT M.

szíjgyártó, nyerges és bőrrendés

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 25.

Kocsiszó és lovagló-szerzők. — Mindennemű utazóbőröndök. Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Legjobb minőségű kézzel varrott bőr iskolatászkák.

Haszonbérlet.

Az Első cs. k. sz. Dunagőzhajózási társaság tulajdonát képező 6-budai hajógyári szigeten fekvő

130 kataszt. hold kiterjedésű szántóföld és rétek,

a melyek kivált konyhakerti gazdálkodásra alkalmasak, a hozzájuk tartozó épületekkel együtt 1904. január hó 1-től haszonbérbe adók.

A haszonbérlet a földeket már az idén is megmunkálhatja. A részletes feltételekről értesítést ad az 6-budai hajógyári gondnokság, melynél a haszonbérleti ajánlatok a f. é. október 1-ig írásban 1000 kor. bantpénzzel beadandók.

Az ajánlatban kiteendő a kataszt. holdankint ajánlott haszonbér és a haszonbérletre kívánt idő.

A haszonbérlet tartozik a bantpénzt a szerződés megkötésekor a haszonbérösszeg feléig kiegészíteni s a szerződés tartama alatt óvadéku visszahagyni.

Budapest, 1903. augusztus hó 29-én.

A magyarországi forgalmi igazgatóság.

NÉLKÜLÖZHETETLEN HASZNOS KÖNYVEK,

melyek egy az ATHENAEUM kiadóhatalában, mint minden hazai könyvkereskedésben megszerezhetők.

Testgyakorlás.

Bozseides Frigyes. Újszás. 80 f.

Orvosi szabogymaantáha. — Schreber dr. 50 ábrával. 2 K

Ára 2 K

Perlekedés.

Jogi tanácsadó. Irták Fodor S.

Nélküldözhetetlen utmutató mindenféle okiratok megszerkesztésére és a hatóságokkal való érintkezésre. 8 K

Házassági perek és eljárás házassági perekben. Irták Knorr Lajos. Ára 2 K

Kérlények elkészítése száma. Irták: Vámbéry Ruzssem. Ára 2 K

Társasjátékok.

Szomaháry István. Kártya-Codex. Jókai. Rákosi Jenő és Viktor. Mikszthid. Hercegek. Iróty és Ambrus körrom-könyve. Ára 2 K 80 f

A sakjáték tankönyve. — Kezdek és haladók számára. Irták Márki István. Ára 4 K 80 f

Tom-Tit szász kisröleto és példányok. 2 kötet. Több mint 300 képpel. Egy kötetnek ára 5 K

Vadászat.

A vadás idomítás. — Irták Fügelogy Jacef. Fügelogy Béteq ebek gyogyítás. Ára 6 K

Az apróvad vadászata. Irták Diczsi-Mikó. 250 vetmek képpel. Ára 20 K

Vadászműszótár. Magyar-német és Német-magyar. — Irták egy öreg vadász. Ára 1 K 00 f

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Föv. nyári színház
Csütörtök	Himfy dalai	Osztrigás Mici	Rip van Winkle	A drótostót	Ejjeli menedékhely
Péntek	A dolovai nábob leánya	Mici hercegnő	Kisérlet	A drótostót	Troubadour
Szombat	Az aranyember	A korbács	Rip van Winkle	A drótostót	Ejjeli menedékhely
d. n. Vasárnap este	Annuska	A korbács	Veregetje	A drótostót	Fokról-fokra

Minden sok egyszeri beiktatása... Budapest, szombat

Szerkesztési telefon-szám: 66-18. Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást...

Apró hirdetések Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54-39)...

Bloekner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Bruder növények dohányüzemű Teréz-kört 54. szám alatt.

Deutsch Miksaán Andrássy-ut 38.

Ekstein Bernát hirdetői iroda V. ker. Nagyenyedi-ut szám.

Engelmann Mór könyvkereskedés IV. ker., Kávin-tér 2. szám.

Frank Pál könyvkereskedés IV., Gróf Czárky-féle palota, Kossuth-lajosa-utca, Kizy-utca, (Kossuth-környékén).

Fischer J. D. hirdetői iroda IV. Gerőly-utca 1. szám.

Goldberger A. V. hirdetői iroda IV. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Jozsef Andrássy-ut 50.

Goldruber Mór könyvkereskedés II. ker., Fő-utca 17. szám.

Grossmann Jágó fűszerkereskedés MISKOLCZ és környéke részére hirdetői iroda

Haasenstein és Vogler hirdetői iroda V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits dohányüzemű Kerepesi-ut 25. sz. alatti épület.

Kernberg Rozália dohányüzemű VIII. ker., Múzeum-kört 10.

Leopold Gyula hirdetői iroda VII., Erzsébet-kört 54. I. em.

Mosse Rudolf hirdetői iroda IV., Ferencik-tér 3. szám.

Mezel Antal hirdetői iroda IV. ker., Eskü-utca 1. szám.

Nemetsek A. J. újság-áruság IV. ker., Petőfi-tér 3. szám.

Ótöz Ottó könyvkereskedés Múzeum-kört 2. sz. (Nemzeti környékén).

Rohozsak Ilona hirdetői iroda VI., Andrássy-ut 48. szám.

Sikráy Samu hirdetői iroda VI. ker., Váci-kört 33. szám.

Sólyom Jakab hirdetői iroda IV. ker., Ferencik-bazsár.

Sopronyi V. dohányüzemű VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór dohányüzemű IV., Kezoké-utca 14. szám.

Szabó Elz dohányüzemű Nagymező-ut 13.

Szwarz József hirdetői iroda V. ker., Marokkó-utca 4. sz.

Schönwald Ferenc dohányüzemű Ferenc-kört 32. szám.

Schödl Gyula dohányüzemű Postagöygyűhely V. Lipót-kört 2.

Tenczer Gyula hirdetői iroda V. ker., Szervia-tér 3. szám.

Toldi Lajos könyvkereskedés II. ker., Pó-utca 2. szám.

Weitzenfeld Jakab Király-utca 1.

Édes. Aranyos egyetemmel, l'ithon vagyok drága szöveg. Évek óta...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Életim! Belém helyezett bírálat nem csak, tartás meg, vezérelés...

Ház. Budán Mészáros-utcaiban, az I. kerületben, 377 négyzetméteres...

Lili! Nem szól még rólad rosszat senki, pedig te várom, hogy beértessem...

Birtok. Képzőművészeti éremmel megvehető keresetű 150-300 holdig...

Lakást. novemberben a Népszínház környékén 3-4 szobás, földszint...

Ház. Tahititólulban szőlőanyagból világszerte építve, még 2 évig...

Tudod. Megkaptam. Szésvoronyra várom, hogy végre megmondassz...

M. Leveleimre nincs válasz! Ha ismerem mely járdámat, ha...

Ház. Rákóc-Csánban közel a vasútállomáshoz, mely 1/3 szoba, konyha...

Ház. Angol, francia vagy németet alapon tanítja egy tapasztalt magyar nyelvész...

Gyakran. bizonytalanság fogja el az emberek, ha arról van szó, mi volna a legbiztosabb...

Kitűző. bizonyítványokkal rendelkező szongorontánok, akik már husz éve tanít...

Eladó telek. A Steffán-utca környékén 14-15 négyzetméteres magyaráz telek...

Fodrász. rendkívül ügyes, ismerettség hiányában otthon ajánlkozik. Mr. Waldner utca, Vöbenmarj-utca...

Fűzőket. készíti vagy javít nagyon jóképpen fűzők, kintűzők megújítására...

Boroshordók. használtak, nagy mennyiségű kintűző magyar 400-700 holdig...

Vizsla. Betanított németviszlás, ócska. Csömör-ut 21. I. em. 15059

Óvd a feleséged! Minden családra néve legfontosabb könyvet...

Kínalatt. Keresztesény utcaoldalán elvált egy lakás...

Szabóné. kintűző gyártással ajánlkozik elegáns és egyszerű ruhák...

Kalap-nagykerekedők vagy harszok szakmájuknak... Budapest, szombat

Yeg igen ügyes maszerelő és helyigényező... Budapest, szombat

Okleveles szongorontánok kintűző, franciául, magyarul, németül, angolul, oroszul...

Eladó Gődöllőn 2 lakosú egytűzű vagy kintűző, közeli a vasúthoz...

Tisztesseges fr. családok teljes ellátást nyújtó vidéki lakás...

Eladó 4911 k. Kispösten, a fővárostól 10 percreny távolságra...

Angol, francia vagy németet alapon tanítja egy tapasztalt magyar nyelvész...

Gyakran. bizonytalanság fogja el az emberek, ha arról van szó, mi volna a legbiztosabb...

Kitűző. bizonyítványokkal rendelkező szongorontánok, akik már husz éve tanít...

Eladó telek. A Steffán-utca környékén 14-15 négyzetméteres magyaráz telek...

Fodrász. rendkívül ügyes, ismerettség hiányában otthon ajánlkozik. Mr. Waldner utca, Vöbenmarj-utca...

Fűzőket. készíti vagy javít nagyon jóképpen fűzők, kintűzők megújítására...

Boroshordók. használtak, nagy mennyiségű kintűző magyar 400-700 holdig...

Vizsla. Betanított németviszlás, ócska. Csömör-ut 21. I. em. 15059

Óvd a feleséged! Minden családra néve legfontosabb könyvet...

Kínalatt. Keresztesény utcaoldalán elvált egy lakás...

Szabóné. kintűző gyártással ajánlkozik elegáns és egyszerű ruhák...

Éső-köpeny valódi hangerő gyártmány... Budapest, szombat

Koch testvérek. Budapest, VII., Erzsébet-kört 12. sz. (a New-York közpályhálózat sámben) mint a legújabb...

Butorvásárlók. szíves figyelmébe ajánljuk a régi jó hangerő szatén és kárpitos butoréig...

Sarkány és Schütz. Budapest, VII., Erzsébet-kört 12. sz. (a New-York közpályhálózat sámben) mint a legújabb...

Szabadalmakat. kieszaközöl és értékesít dr. Wirkmann József...

PATAKY H. és W. Erzsébet-kört 42. Pólvilágosító és prespektívus gyár.

Sztraka-féle Tannin-osokáló kintűző, a gyermekek és felnőttek hamorodása...

Gyakran. bizonytalanság fogja el az emberek, ha arról van szó, mi volna a legbiztosabb...

Kitűző. bizonyítványokkal rendelkező szongorontánok, akik már husz éve tanít...

Eladó telek. A Steffán-utca környékén 14-15 négyzetméteres magyaráz telek...

Fodrász. rendkívül ügyes, ismerettség hiányában otthon ajánlkozik. Mr. Waldner utca, Vöbenmarj-utca...

Fűzőket. készíti vagy javít nagyon jóképpen fűzők, kintűzők megújítására...

Boroshordók. használtak, nagy mennyiségű kintűző magyar 400-700 holdig...

Vizsla. Betanított németviszlás, ócska. Csömör-ut 21. I. em. 15059

Óvd a feleséged! Minden családra néve legfontosabb könyvet...

Kínalatt. Keresztesény utcaoldalán elvált egy lakás...

Szabóné. kintűző gyártással ajánlkozik elegáns és egyszerű ruhák...

Sok pénzt! 100 koronáig korezhethet havonként...

Magyar Könyvtár. ISMERETTERJESZTŐ: tőrténeti, irodalom- és műtörténeti, bölcsészeti, természetudományi, szociológiai munkák és uteljárások.

Szerkesztő RADÓ ANTAL. Kiadja Lampel R. (Wodianer F. és Fial) könyvkereskedése BUDAPEST, Andrássy-ut 21.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Égy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.